

AYT

TÜRK EDEBİYATI

Konu Anlatımı

Metin Kirazlı

Mikro Konu Anlatımı

Ünite Testleri

Soru Çözüm Videolu

Soru Sayısı: 336

OKYANUS

Yükseköğretim
Kurumları
Sınavı'na (YKS)
Uygun

İÇİNDEKİLER

ÜNİTE 1	GÜZEL SANATLAR VE EDEBİYAT	7 - 14
	1. Mikro Konu: Güzel Sanatlar ve Edebiyat	8
ÜNİTE 2	METİN TÜRLERİ	15 - 58
	2. Mikro Konu: Sözlü Anlatım Türleri	17
	3. Mikro Konu: Gazete - Dergi Çevresinde Oluşan Metinler	20
	4. Mikro Konu: Kişinin Hayatını Yansıtan Metinler	24
	5. Mikro Konu: Göstermeye Bağlı Metinler	26
	6. Mikro Konu: Anlatmaya Bağlı Metinler	34
	7. Mikro Konu: Coşku ve Heyecanı Dile Getiren Metinler	42
ÜNİTE 3	SÖZ SANATLARI	59 - 74
	8. Mikro Konu: Söz Sanatları	60
ÜNİTE 4	İSLAMİYET ÖNCESİ TÜRK EDEBİYATI	75 - 84
	9. Mikro Konu: İslamiyet Öncesi Türk Edebiyatı	77
ÜNİTE 5	GEÇİŞ DÖNEMİ	85 - 90
	10. Mikro Konu: Geçiş Dönemi	86
ÜNİTE 6	DİVAN EDEBİYATI	91 - 134
	11. Mikro Konu: Divan Edebiyatının Genel Özellikleri, Nazım ve Nazım Şekilleri	92
	12. Mikro Konu: Divan Edebiyatında Nesir, Nesir Türleri ve Akımlar	100
	13. Mikro Konu: Divan Edebiyatı Sanatçıları	102
ÜNİTE 7	HALK EDEBİYATI	135 - 154
	14. Mikro Konu: Anonim Halk Edebiyatının Genel Özellikleri ve Nazım Şekilleri	136
	15. Mikro Konu: Âşık Edebiyatının Genel Özellikleri, Nazım Şekilleri ve Sanatçıları	139
	16. Mikro Konu: Tekke Edebiyatının Genel Özellikleri, Nazım Şekilleri ve Sanatçıları	145
ÜNİTE 8	TANZİMAT EDEBİYATI	155 - 182
	17. Mikro Konu: Tanzimat Edebiyatının Genel Özellikleri	156
	18. Mikro Konu: Tanzimat Edebiyatında Şiir	159
	19. Mikro Konu: Tanzimat Edebiyatında Roman - Hikâye	164
	20. Mikro Konu: Tanzimat Edebiyatında Tiyatro	171
	21. Mikro Konu: Tanzimat Edebiyatında Öğretici Metinler	174

ÜNİTE 9	SERVETİFÜNUN EDEBİYATI VE FECRİATİ TOPLULUĞU	183 - 206
	22. Mikro Konu: Servetifünun Edebiyatının Genel Özellikleri	184
	23. Mikro Konu: Servetifünun Edebiyatında Şiir	185
	24. Mikro Konu: Servetifünun Edebiyatında Roman - Hikâye	191
	25. Mikro Konu: Servetifünun Edebiyatında Tiyatro	194
	26. Mikro Konu: Servetifünun Edebiyatında Öğretici Metinler ve Bağımsız Sanatçılar	195
	27. Mikro Konu: Fecriati Topluluğu	199
ÜNİTE 10	MİLLÎ EDEBİYAT	207 - 228
	28. Mikro Konu: Millî Edebiyatın Genel Özellikleri	208
	29. Mikro Konu: Millî Edebiyatda Şiir	211
	30. Mikro Konu: Millî Edebiyatda Roman ve Hikâye	216
	31. Mikro Konu: Millî Edebiyatda Tiyatro	222
	32. Mikro Konu: Millî Edebiyatda Öğretici Metinler	224
ÜNİTE 11	CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI	229 - 312
	33. Mikro Konu: Cumhuriyet Dönemi Edebiyatında Öz (Saf) Şiir	230
	34. Mikro Konu: 1920 - 1960 Yılları Arasında Toplumcu Şiir, Maviciler	238
	35. Mikro Konu: Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Ön Plana Çıkaranlar	246
	36. Mikro Konu: Garipçiler (Birinci Yeniciler)	250
	37. Mikro Konu: İkinci Yeniciler	252
	38. Mikro Konu: Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir	255
	39. Mikro Konu: Dinî Değerleri, Geleneğe Duyarlığı ve Metafizik Anlayışı Öne Çıkaran Şiir, Hisarcılar	258
	40. Mikro Konu: 1960 Sonrası Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir	263
	41. Mikro Konu: 1980 Sonrası Türk Şiiri	267
	42. Mikro Konu: Cumhuriyet Dönemi Halk Şiiri	269
	43. Mikro Konu: Millî Duyarlığı Yansıtan Roman ve Hikâyeler	272
	44. Mikro Konu: Toplumcu Gerçekçi Roman ve Hikâyeler	274
	45. Mikro Konu: Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Roman ve Hikâyeler	282
	46. Mikro Konu: Modernizmi ve Postmodernizmi Esas Alan Roman ve Hikâyeler	284
	47. Mikro Konu: Cumhuriyet Döneminde Tiyatro	294
	48. Mikro Konu: Cumhuriyet Döneminde Öğretici Metinler	299
ÜNİTE 12	EDEBÎ AKIMLAR VE DÜNYA EDEBİYATI	313 - 336
	49. Mikro Konu: Edebî Akımlar	314
	50. Mikro Konu: Dünya Edebiyatı	321
	51. Mikro Konu: Türkiye Dışındaki Çağdaş Türk Edebiyatı	331

ÜNİTE 1

GÜZEL SANATLAR VE EDEBİYAT

MİKRO KONULAR

1. Mikro Konu: Güzel Sanatlar ve Edebiyat

1. Mikro Konu:

GÜZEL SANATLAR İÇİNDE EDEBİYAT

Edebiyat

Düşünce, duygu ve hayalleri sözlü veya yazılı olarak güzel ve tesirli biçimde anlatma sanatıdır.

Edebiyat, taşıdığı özellikler yönüyle söze biçim veren, malzemesi dil olan sanat dalıdır.

Dilin İnsan ve Toplumdaki Yeri

Dil - Kültür İlişkisi

- Dil, millî kültürün ilgi alanına giren varlık dünyasını yansıtır.
- Bir dilin zenginliği ya da yoksulluğu, kültürünün zenginliği ya da yoksulluğudur.
- Dilin sınırlarını toplumun kültürü belirler.
- Her dilde bulunan atasözlerinin, deyimlerin başka dillere çevrilememesi; her dilin ayrı bir inanç yapısının, farklı bakış açılarının eseri olduğunu gösterir.
- Dil; millî hafızanın, duyguların, düşüncelerin, maddi ve manevi değerlerin ortak hazinesidir.
- Kültürün nesilden nesile geçmesi ve devam etmesi dil ile gerçekleşir.
- Bireyler arasındaki duygu, düşünce akımı dil ile gerçekleşir.
- Gelenek ve görenekler, dünya görüşü, din, sanat, tarih vs. dil sayesinde nesilden nesile aktarılır.

Dil - Edebiyat İlişkisi

- Edebiyat dile dayanır. Bir şiirde, hikâyede, romanda, tiyatrodaki, bize heyecan veren hisler, hayaller ve betimlemeler var oluşlarını dile borçludur. Resimde boya, müzikte ses neyse edebiyatta da dil odur.

Sanat

Belli kalıplar içine konulamayan ve estetik olan insan duygularının dışı vurumudur. Sanat eserlerinin bazıları estetik bir haz uyandırmının yanında doğrudan fayda da sağlayabilir. Örneğin Mimar Sinan'ın yaptığı camiler, insanların ibadetlerini yerine getirmesi amacıyla yapılmıştır. Ancak bu yapıtlar tek olması ve estetik haz uyandırması bakımından sanat eseridir. Bu örnekte şu sonuca da varmalıyız: Sanat ve zanaat, bazı durumlarda birbirini tetikleyebilir.

Sanatın İşlevleri

1. **Sanatın İletişimsel İşlevi:** Edebiyat hariç diğer sanatlar kendi ulusallıklarının yanında bütün insanlara açık bir dil ortaya koyar. Çünkü sanat dilin sınırlarını aşar. Edebiyatın dili ise ulusaldır.
2. **Sanatın Aydınlatıcı - Yapıcı İşlevi**
3. **Sanatın Eğitsel İşlevi**
4. **Sanatın Estetik Haz Verme İşlevi**
5. **Sanatın Kültürel İşlevi**

İnsan ve Sanat

- Sanatın insanlıkla neredeyse yaşit olduğunu gösteren olgular vardır.
- İnsanoğlunun olduğu her yerde bugün adına sanat dediğimiz bir olgunun olduğu, sanat tarihçilerinin ortak görüşüdür.
- Güney Fransa ve İspanya'daki mağaraların üzerinde bulunan Buzul Çağı insanlarınca yapılan resimler bulunmuştur.
- Günümüzde Afrika, Avustralya ve Güney Amerika'da yaşayan ilkel kabileler bile sanat kapsamında değerlendireceğimiz birçok etkinlikte bulunmaktadır.
- Bütün bu olgular bize gösteriyor ki insanoğlu, adına ne derse desin sanattan kopuk bir hayat yaşayamamaktadır.

Zanaat

Zanaat, maddi ihtiyaçları karşılamak için eğitim ve tecrübe gerektiren işlere verilen addır.

Zanaat ile Güzel Sanatlar Arasındaki Farklar

Endüstriyel Sanatlar (Zanaat)	Güzel Sanatlar
<ul style="list-style-type: none"> • Fayda amaçlıdır. • Güzel olmaktan çok faydalıdır. • Zanaatçı maddi beklenti içindedir. • Zanaatçı aynı eserden birden fazla yapabilir. • Değişiklikler yapılabilir. • Zanaatçı, becerisini sonradan kazanır.	<ul style="list-style-type: none"> • İnsanın estetik yönüne seslenir. • Güzeldir. • Sanatçının maddi beklentisi yoktur. • Eşsizdir, tektir, aynı yapılamaz. • Son biçimini aldıktan sonra değiştirilemez. • Sanat yeteneği sanatçıda doğuştan vardır.

Zanaatkâr

Güzel Sanatlar İçinde Edebiyat

- Güzel sanatlarda gerçeklik, bilimsel gerçeklikten farklı olarak değişkendir, görecelidir, kurmacadır, öznelidir.
- İnsanda güzel duygular uyandıran, duygu, düşünce ve hayal dünyasını zenginleştiren esere sanat eseri denir.
- Sanat eserinin amacı öncelikle güzelliiktir.
- Sanat eserleri insanların duygu ve düşüncelerini anlatır.
- Bilimsel eserler gibi bilgilendirici ve nesnel değildir.
- Sanat işiyle uğraşanlara sanatçı denir.
- Duygu düşünce ve hayallerin söz ve yazı ile güzel ve etkili biçimde anlatılmasına edebiyat denir.
- Şiir, hikâye roman, masal vb. edebiyatın türleri arasında yer alır.
- Edebiyatın ana malzemesi dildir.
- Duygu düşünce ve hayaller dil ile anlatılır.
- Çağlar öncesinde ortaya konan eserler dil sayesinde günümüze dek varlıklarını korumuşlardır.
- Dil ile ortaya konan eserler edebî metinlerdir.
- Bir metnin edebî metin olması için o metinde yan anlam ve mecazlar bulunmalıdır. Yan anlam ve mecaz olmazsa sadece metin olur.
- Edebî metinler cümle ve paragraflardan meydana gelir.
- Paragraflar da kendi arasında anlamsal bir bağlantı kurarak edebî metni oluşturur.

Metin - Edebî Metin Örnekleri

Metin Örneği

Çorum, güneybatıda Kırıkkale; kuzeyde Sinop, Kastamonu ve Samsun; güneyde Yozgat; doğuda Amasya; batıda Çankırı ile çevrilidir. 39-41 kuzey enlemleri 34-35 boylamları arasında yer alır.

Edebî Metin Örneği

Çorum, eşsiz doğal konumundan kaynaklı eski dönemlerden beri önemli bir yerleşim merkezi olmuştur. Her köşesinde tarihin kokusunu alırsınız. Hangi kapıyı çalsanız elleri hamurlu, gözleri hasret kokulu kadınlar karşılar sizi.

- Resim, müzik, mimari, heykel, şiir, edebiyat birer sanat dalıdır.
- Sanat eserleri geleneksel sınıflandırmayla görsel (plastik) sanat eseri, fonetik sanat eseri ve dramatik (ritmik) olmak üzere üçe ayrılır.

Görsel (Plastik Sanatlar): resim, mimari, heykel, hat

Fonetik Sanatlar: edebiyat ve müzik

Dramatik - Ritmik Sanatlar: tiyatro, dans, sinema, bale, opera

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda edebiyatın güzel sanatlar içindeki yerinin, işitsel (fonetik) sanatlar grubu olduğunu anlayabiliriz. Bu sınıflandırmanın dışında bir de çağdaş sınıflandırma yapılmıştır.

Çağdaş Sınıflandırma

Bu yöntemde söz konusu edilen sanat dalının niteliği ve tekniği göz önünde bulundurulmaktadır.

Yüzey Sanatları

Tüm iki boyutlu sanat çalışmaları, yani bir eni ve bir boyu olan kâğıt veya tuval üzerine, bir duvar ya da kumaş üzerine uygulanan sanatlardır. Resim ve türleri (yağlı boya, sulu boya, baskı sanatları vb.), duvar resmi, minyatür, karikatür, fotoğraf, süsleme vb.

Hacim Sanatları

Üç boyutlu sanat çalışmalarıdır. Söz gelimi heykel, seramik, anıtlar vb.

Mekân Sanatları

İç ya da dış mekânı kapsayan ya da düzenleyen sanat dallarıdır. Mimari ve çevre düzenlemesi gibi mekâna ilişkin tüm tasarım çalışmaları bu gruba girer.

Dil Sanatları

Edebiyat ve yazı türlerini kapsayan sanatlardır. Roman, hikâye, şiir, deneme, tiyatro metni, film senaryosu vb.

Ses Sanatları

Müzik ve müziğin bütün türlerini kapsayan sanatlardır. Halk müzikleri, klâsik müzikler vb.

Eylem Sanatları

İnsan bedeniyle anlatım gücü kazanan sanatlardır. Bale, dans türleri, halk dansları, pandomim vb.

Dramatik Sanatlar

İnsanın bir eylemle kendini veya bir olayı, bir olguyu anlattığı sanatlardır. Tiyatro, opera, müzikal oyun, kukla gibi sahne sanatlarıyla sinema, gölge oyunu gibi türler bu grupta toplanabilir.

Yukarıdaki bilgiler dikkatli incelendiğinde geleneksel sınıflandırmadaki fonetik sanatların, dil sanatları ve ses sanatları olmak üzere ikiye ayrıldığı görülür. Çağdaş sınıflandırmada ise edebiyatın güzel sanatlardaki yeri dil sanatları kategorisinde yer aldığı görülecektir.

1. Aşağıdakilerin hangisi bilim ile sanatın ortak özelliğidir?

- A) Evrensel olması
- B) Nesnel olması
- C) Kültür değişikliklerinin sonucu olması
- D) Gerçekleri yansıtması
- E) Değişmez kurallar ortaya koyması

2. Edebiyatın, konusu insan olan tüm bilimlerle ilişkisi vardır. Buna göre aşağıdaki bilim dallarından hangisinin edebiyatla ilişkisi en azdır?

- A) Tarih
- B) Tıp
- C) Sosyoloji
- D) Psikoloji
- E) Felsefe

3. Bir yazar öyküsünde kahramanın içinde yaşadığı toplumun özelliklerinden söz ederken ---, onun psikolojik bunalımlarından söz ederken ---, onun düşüncelerinin derinliğinden söz ederken ---- yararlanır.

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yerlere sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) psikolojiden - sosyolojiden - felsefeden
- B) felsefeden - sosyolojiden - psikolojiden
- C) sosyolojiden - psikolojiden - felsefeden
- D) felsefeden - psikolojiden - sosyolojiden
- E) sosyolojiden - felsefeden - psikolojiden

4. Aşağıdakilerden hangisi sanatın özelliklerinden değildir?

- A) Okuyucuda estetik haz uyandırması
- B) Hayranlık uyandırması
- C) Tek olması
- D) Maddi gelir sağlaması
- E) Özgün bir anlatımı benimsemesi

5. Aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Bilim, eleştirici bir tavra sahiptir.
- B) Bilim, tümevarım - tümdengelim yöntemini kullanır.
- C) Sanat duygularla, bilim gözlenebilen davranışla ilgilenir.
- D) Sanatta mantıktan ziyade estetik olan değerlidir.
- E) Bilim, sanata göre daha öznelidir.

6. Aşağıdakilerin hangisi plastik sanatlar içinde yer almaz?

- A) Plastik cerrahi
- B) Mimari
- C) Resim
- D) Minyatür
- E) Heykel

7. Sanatta asıl olan doğuştan gelen yeteneklerdir. Oysa zanaat, öğrenmeyle olur. Zanaatkârda öğrendiklerini beceri ve deneyimleriyle geliştirir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi zanaatkâr olamaz?

- A) Kuyumcu
- B) Heykeltıraş
- C) Kunduracı
- D) Marangoz
- E) Elektrikçi

8. Aşağıdakilerin hangisi dramatik (ritmik) sanatların içinde yer alır?

- A) Resim
- B) Edebiyat
- C) Opera
- D) Müzik
- E) Hat

9. Aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

- A) Dil ve kültür birbirini tamlayıcı niteliktedir.
- B) Metnin edebî metinden farkı, nesnel oluşudur.
- C) Sinema, karma sanatlar grubu içinde gösterilir.
- D) Müzik, dramatik sanatların içinde gösterilir.
- E) Heykel, karma sanatlar grubunda yer almaz.

10. Aşağıdakilerden hangisi görsel sanatlardan değildir?

- A) Mimari
- B) Sinema
- C) Hat
- D) Resim
- E) Heykel

ÜNİTE 3

SÖZ SANATLARI

MİKRO KONULAR

8. Mikro Konu: Söz Sanatları

8. Mikro Konu:

SÖZ SANATLARI

Mecaza Dayalı Söz Sanatları

Teşbih (Benzetme)

Sözünü daha etkili duruma getirmek için aralarında ilgi bulunan iki unsurdan güçsüz olanı güçlü olana benzetmektir.

Benzetmede dört unsur bulunur:

- Benzeyen
- Benzetilen
- Benzetme Yönü
- Benzetme Edatı

Bu öğelerin kullanılıp kullanılmaması açısından da dört çeşit benzetme vardır: Bunlardan ilk ikisi benzetmenin asıl öğeleridir. Benzetme yönü ve benzetme edatı yardımcı öğelerdir. Yardımcı öğeler kullanılmadan da benzetme gerçekleştirilebilir.

a) Ayrıntılı (Tam) Teşbih: Dört öğesi de bulunan benzetmedir.

Örnek

Teni buğday kadar esmer, boyu başak kadar kısaydı.
Yukarıdaki cümlede ten buğdaya esmerliği yönüyle, boy başağa kısalığı yönüyle benzetilmiştir; kadar edatı da kullanılarak ayrıntılı teşbih yapılmıştır.

Şimdi aşağıdaki cümleleri inceleyelim.

- Çorumluyu kızdıran zehir gibi bu acı sözlere.
- İstanbul trafiğinde arabalar, gelin alayı gibi sıralanır fakat bir arpa boyu yol almakta zorlanırlar.
- Durmuş bir saat gibiydi durup geçmeyen zaman.
- Garibanlar yolunuyor kaz gibi.
- Gözleri ejderha ateşi kadar sıcak lambaların gölgesinde geçti tüm çocukluğum.

Benzeyen: söz, arabalar, zaman, garibanlar, lambaların gözleri.

Kendisine Benzetilen: zehir, gelin alayı, durmuş saat, kaz, ejderha ateşi.

Benzetme Yönü: acı, sıralanmaları, durması, sıcaklığı.

Benzetme Edatı: gibi, gibi, gibi, kadar.

b) Kısaltılmış Teşbih: Benzetme yönü bulunmayan benzetmedir.

Örnek

Bu dört mısra değil, sanki dört damla kandı.

Faruk Nafiz Çamlıbel

Dört mısra, dört damla kana benzetilmiş; sanki edatı kullanılmış fakat benzetme yönü söylenmemiştir.

- Karısına yıllarca cehennem gibi bir hayat yaşattı.
- Kutu gibi bir dairede oturuyor.
- Aslan gibi çocuktu Metin'in oğlu.

c) Pekiştirilmiş Teşbih: Benzetme edatı bulunmayan benzetmedir.

Örnek

Cehennem kızılı rujlu dudakları sıcak güneş soğuktu.

Yakıcılığı ve sıcaklığı yönüyle rujlu dudakları cehennem kızılığın benzetmiştir fakat benzetme edatı söylenmemiştir.

- Sürüklenen bir kış ölüsüdür zaman.
- Bir siyah kadındır kaldırımlarda gece.
- Yollar köyleri saran eskimiş çerçeveler.

d) Yalın Teşbih (Teşbih-i Belîğ): Benzeyen ve kendisine benzetilenle yapılan benzetmedir.

Örnek

Serviler içinde bir alevdir Emir Sultan

Emir Sultan aleve benzetilmiştir.

Gül tenli sevdiğim. Bu örnekte de ten güle benzetilmiştir.

- Muavin, yolculara: Pamuk eller cebe! diye bağırıyordu.
- Gözlerimiz kurşun, elimiz bıçak / Severecek öldürdük güzellikleri.
- "İnci dişlim", "Elma yanaklım", "Gül kokulum"
- Aşk bir cennet bahçesi yaşamayana anlatılmaz.

UYARI

Tam teşbihte mecaz yoktur. Çünkü bütün sözcükler gerçek anlamlarını korumaktadır. Benzetme kısaltıldıkça anlatım güçlenmekte, mecaz havası oluşmaktadır. Mecaz, pekiştirilmiş benzetmede başlar, teşbih-i belîğde iyice güçlenir.

UYARI

Benzetmelerde "**benzemek, andırmak, dönmek**" gibi fiiller ve bunlardan türetilmiş fiilimsiler edat yerine kullanılabilir.

- Kirpiklerin oka benzer yaralar sinemi.
- Ateşe benzerdin, küle dönmüşsün.
- Aslan, gök gürültüsünü andıran bir kükremeye avına atıldı.

İstiare (Eğretileme)

Benzetmenin asıl unsuru olan benzeyen ve benzetilenden yalnızca biri kullanılarak yapılır.

Açık İstiare

Benzeyenin bulunmayıp yalnızca benzetilenle yapılan istiairedir.

Yuvayı yapan dişi kuştur. Kadın, dişi kuşa benzetilmiştir fakat benzeyen söylenmemiş, kendisine benzetilen söylenmiştir.

- Bir hilal uğruna ya râb ne güneşler batıyor. (asker)
- İki kapılı bir handa / Gidiyorum gündüz gece. (dünya)
- Ülkemizde üniversiteden mezun olmuş pek çok fidan artık iş de bulamıyor. (genç, öğrenci)
- Bugün gökten inciler yağıyordu. (dolu)
- Şakaklarıma kar mı yağdı, ne var? (saçtaki beyazlık)

Kapalı İstiare

Benzetilenin bulunmayıp yalnızca benzeyenle yapılan istiairedir.

Ay, altın ağaçlardan yere damlıyordu.

Açtım avucumu altına tuttum.

(Ay, suya benzetilmiştir.)

- Sanat, hür bir ortamda boy atar. (insan)
- Can kafeste durmaz uçar.
- Çatma kurban olayım çehreni ey nazlı hilâl! (insan)

Yaygın İstiare

Benzetmenin temel öğelerinden yalnız biriyle, çok sayıda benzerlikleri sıralayarak yapılan istiairedir.

Yahya Kemal'in Sessiz Gemi isimli şiirini örnek olarak gösterebiliriz.

Teşhis (Kişileştirme)

İnsana ait özellikleri insan olmayan varlıklara aktarmadır.

Bahar gelince bir ağızdan şarkılar söyler kuşlar.

NOT

Her teşhiste, bir kapalı istiare vardır çünkü bu tür benzetmelerde kendisine benzetilen bir insandır ve söylenmemiştir. Her kapalı istiarede ise teşhis yoktur.

- Derinden derine ırmaklar ağlar. Ağlamak insana özgüdür. Irmak insana benzetilmiş bu yüzden burada teşhis ve kapalı istiare vardır.
- Fenerbahçe, Galatasaray kalesine gol yağdırdı. Bu cümlede ise gol, yağmura benzetilmiş fakat yağmur söylenmemiş, kapalı istiare yapılmış ama teşhis yoktur.

İntak

İnsan dışındaki canlı ve cansız varlıkları konuşurma sanatıdır. Konuşurma, kişileştirmeden sonra gelir. Varlık önce kişileştirilir, gerekirse konuşturulur.

- Dal bir gün dedi ki tomurcuğuna: İçimde kanayan yara gibisin.
- Ey benim sarı tamburam!
Sen ne için inlersin?
İçim oyuk, derdim büyük
Ben onun için inlerim
- Deveye sormuşlar: Niye boynun eğri? Deve demiş: Nerem düz ki boynum düz olsun.

Kinaye

Bir sözü hem gerçek hem de mecaz anlamda kullanmaktır.

UYARI

Kinayede daha çok mecaz anlam kastedilir.

- Mum dibine ışık vermez.
- Hamama giren terler.
- Ateş düştüğü yeri yakar.
- Yaptığı hatayı anlayınca yüzü kızardı.
- Böyle yürürseniz mahalleye yatsıya varırsınız.

Tariz (Dokundurma)

Bir kişiyi iğneleme, bir konuyla alay etme veya sözün tam tersini kastetmedir.

- Müftü Efendi bize kâfir demiş.
Tutalım ben ana diyem Müselman.
Vardıkda yarın Rûz-i cezaya,
İkimiz çıkarız anda yalan.
- Bu ne kudret ki elifbayı okur ezberden.
- Bizim çocuk çok çalışkan sadece sekiz zayıfı var.
- Tahir Efendi bize kelp demiş,
İltifatı bu sözde zahirdir,
Maliki mezhebim benim zira
İtikadımca kelp tâhirdir.
- Bazı sevgili dostlarımla (!) benim için karpuz kabuklarının en kayganlarını hazırladıklarını biliyorum.

UYARI

Dokundurmaca anlamını çözebilmek için, sözün nasıl bir durum için, hangi ortamda kullanıldığına; varsa, diğer cümlelere dikkat etmek gerekir.

1. Senden evvel çok nevalâr güft ü gûlar var idi
Ey Nedim ey bülbül-i şeydâ niçin hamuşsun
Bu beyitte aşağıdaki edebî sanatlardan hangisi vardır?

- A) İntak   B) Nida   C) Teşbih
D) Akis   E) Tedric

2. Ela gözlü nazlı dilber
Seni kandan sakınırım
Kandan değil, hey efendim
Seni candan kıskanırım
Bu dizelerde aşağıdaki söz sanatlarından hangisi vardır?

- A) Hüsnütalil   B) Telmih   C) Rücu
D) İstiare   E) Cinas

3. Ey gözlerin nuru, gönüllerin sürûru / Başımızın tâcı dil ehlinin
miracı!
Bu cümlede altı çizili sözcüklerle aşağıdaki söz sanatlarından hangisi yapılmıştır?

- A) Abartma   B) İntak   C) Cinas
D) Seci   E) Tezat

4. Aşağıdakilerin hangisinde sanatlı bir söyleyiş yoktur?

- A) Evimin açtım koyu renkli perdesini
Odamın içi aydınlansın diye
B) Deli gönül yücesine çıkar
Bir üveyik olur uçar
C) Nerde, eski günlerin neşeli yazı
Hepsinin yüreğinde gizli bir derdin yası
D) Güneş, güler; kuşlar uçar havada
Uyanırlar nazlı nazlı çiçekler
E) Artık ne bir dost sesi, ne de bir düşman yüzü
Ey, soğukta titreyen bu toprağın öksüzü

5. Aşağıdaki dizelerin hangisinde cinas sanatı yapılmamıştır?

- A) Elde avuçta yok şimdi bir karış
Gel sen de artık bu kervana karış
B) Bir oda, yerde bir mum, perdeler indirilmiş
Yerde çıplak bir gömlek, korkusundan dirilmiş
C) Gül açmış dudağında gülüver
Bana doğru uzanan her gülü ver
D) Vatan sızım, yurt acım, vatan sızım
Vatanımdan uzakta, vatansızım
E) Hesap ettim on yedidir yaşını
Akıtayım gözlerimin yaşını

6. Aşağıdaki dizelerin hangisinde tezat sanatı yapılmamıştır?

- A) Tek kişilik kalabalıktır aşk
Herkes kendi sevgisini sever
B) Neden böyle düşman görünürsünüz
Yıllar yılı dost bildiğim aynalar?
C) Bende gördüm güneşin doğarken battığını
D) Seni terk ettiğimde nikah memuruna çoktan evet demiştim
Sende evet deyince hâkim amca boşadı bekârlığımızı
E) Bir bakışı vardı Esmâ'nın
Kavak yaprakları gibi pırl pırl

ÜNİTE 5

GEÇİŞ DÖNEMİ

MİKRO KONULAR

10. Mikro Konu: Geçiş Dönemi

10. Mikro Konu: GEÇİŞ DÖNEMİ

İslamiyet Etkisindeki Türk Edebiyatı (Geçiş Dönemi Edebiyatı)

Genel Özellikleri

- 10. yüzyılla 13. yüzyıl arasında İslamiyet'in etkisi altında verilmiştir.
- 10. yüzyılda Karahanlılar ve Türkler Müslüman olmuştur.
- 13. yüzyıl divan edebiyatının başlangıcı kabul edilmiştir.
- 10. yüzyılla 13. yüzyıl arası geçiş dönemi ürünlerimizin verildiği bir dönemdir.
- Bu dönemde verilen eserler çok fazla değildir.

Ortaya konulan eserlerin belli başlı özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

- Bu eserler Hakaniye lehçesiyle yazılmıştır.
- Aruzla hece, beyitle dörtlük iç içedir.
- Bu dönem eserlerinde hem İslamiyet öncesinin kültürü hem de İslami kültür iç içedir.
- Bu dönemin eserleri didaktik (öğretici) niteliktedir.
- Uygur yazısı bir süre daha kullanılmakla birlikte Arap alfabesi giderek yayılmaya başladı.
- Bu dönemde yazılan eserlerde Arapça ve Farsçanın etkileri görülme-ye başlanmıştır. Ancak Türkçenin egemenliği devam etmiştir.
- Aydınlarla seslenen yüksek bilgi ve felsefeye dayalı eserlerin yanı sıra basit ve yalın bir dille halka seslenen eserler de verilmiştir.
- Eserlerin temel amacı İslamiyet'in güzelliklerini ve erdemlerini öğretmektir.

Bu dönemin eserleri arasında şunları sayabiliriz.

Eser	Yazar
<i>Kutadgu Bilig</i>	Yusuf Has Hacıp
<i>Divan-ı Lüğati't Türk</i>	Kaşgarlı Mahmut
<i>Atabetü'l Hakayık</i>	Edip Ahmet Yükneki
<i>Divan-ı Hikmet</i>	Ahmet Yesevi
<i>Dede Korkut Hikâyeleri</i>	Anonim

YUSUF HAS HACİP (11. YÜZYIL)

- İslâmi Türk Edebiyatı'nın eseri ele geçen ilk yazardır.
- Türkistan'ın Balasagun şehrinde doğmuştur.
- Onun İbn'i Sina'nın talebesi olduğu söylenir.
- Eserinde özellikle dilinde milliyetçi davranışları dikkat çeker.
- Karahanlı edip, şâir ve devlet adamıdır.

Edebi Kişiliği

- Ulu kara Buğra Han tarafından "Uluğ Has Hâcib" unvânı ile baş-vezir yardımcılığı ile ödüllendirilerek en yüksek Karahanlı devlet memuriyetlerinden biri verildi.

KUTADGU BİLİG

- İslami Dönem'in bilinen ilk eseridir.
- (Adının Türkçe anlamı: Saadet - Kut - Veren - Bilgi)
- Yusuf Has Hacıp bu eseri 1069 - 1070 yıllarında yazdı.
- Karahanlı hükümdarı Tabgaç Buğra Karahan'a sunuldu.
- Hakaniye (Doğu) Türkçesiyle yazılmıştır.
- Uygur alfabesi kullanılmıştır.
- 15. yüzyılda *Kutadgu Bilig*'in 4. satırında Arap alfabesiyle besmele yazmaktadır.
- *Kutadgu Bilig*'in üç nüshası bulunmuştur. Viyana, Mısır ve Fergana nüshaları olarak anılırlar.
- Dili sadedir. Türkçe olmayan sözcük sayısı azdır.
- Aruz ölçüsüyle ve beyit nazım birimiyle yazılmıştır.
- İçerisinde hece ile yazılmış dörtlüklerde vardır.
- Mesnevi nazım biçimindedir. (aruzla yazılmış ilk mesnevi)
- Alegorik (simgesel - sembol)
- Tür yönünden bir siyasetname örneği sayılır.
- Eser Türk - İslam sentezi halindedir.
- Kişilere ve topluma ahlak öğütleri verir. (didaktik)
- Yazarın asıl amacı devlet ve toplum yönetiminin nasıl olması gerektiğini anlatmaktır.
- Eserin temeli dört kavram üzerine kurulmuş; bunlar kişileştirilerek eserin dört kahramanı ortaya çıkartılmıştır.
- **Kün-Togdı (hükümdâr):** "köni törü" (adâlet)
- **Ay-Toldı (vezir):** "kut" (mutluluk)
- **Ögdülmiş (vezirin oğlu):** "ukuş" (akıl)
- **Odgurmuş (vezirin kardeşi):** âkıbet (hayatın sonu)
- Bu dört kişi arasında geçen konuşmalarda; birey, toplum ve devlet hayatının düzenlenebilmesi için gerekli olan görgü, bilgi ve erdemlerin neler olduğu ve bunların nasıl elde edilip kullanılacağı anlatılır. Böylelikle, ideal olan devlet ve toplum yapısı belirlenmek istenir.

HOCA AHMET YESEVİ (? - 1166)

- Türkistan'ın Yesi şehrinde doğmuştur.
- Hemedanlı Yusuf'a bağlanarak tasavvufu öğrenmiştir.
- İranlı şairler tarafından Pir-i Türkistan diye anılmıştır.
- Edebiyatımızda edebi kişiliğinden çok düşünceleriyle ve öğretici kimliğiyle önemlidir.

Edebi Kişiliği

- Şair, dini ve tasavvufî düşüncelerini, Hz. Peygamber'e olan sevgisini "hikmet" adı verilen, hece vezni ile yazılmış dörtlükler ve gazel nazım şekli ile yazılan manzumelerle anlatmıştır.
- Şiirleri doğu Türkçesi ile yazılmıştır.
- Hikmetlerin toplandığı dîvanın içine zamanla başka şâirlerin şiirleri de karışmıştır.
- Türk halkı arasında tasavvufu yaymak için Yesevîlik adı verilen tarikatı kurmuştur.

DİVAN-I HİKMET

- Uygur Alfabesiyle yazılmış ilk nüsha Ayasofya müzesindedir.
- Eser 12. yüzyıla aittir.
- Ahmet Yesevi tarafından yazılmıştır.
- Hikmet: Hoş, hayırlı anlamlarına gelir.
- Hakaniye lehçesiyle yazılmıştır.
- Sade ve yalın bir dil kullanılmıştır.
- Hece ölçüsü olarak 4+3 ve 4+4+4 kullanılmıştır.
- Aruzla yazılan ve gazel tarzının kullanıldığı hikmetler de vardır.
- Dörtlük ve beyitle yazılmıştır.
- Eserin uyaklanışı abcd dddb eeeb şeklindedir.
- Dördüncü dizelerin birbiriyle uyaklıdır. Bu durum, bu şiirlerin musiki ile okunmak için söylendiğini gösterir.
- İstifham (soru sorma) ve tecahül-i arif (bilmezlikten gelme) sanatları kullanılmıştır.
- Dini ve ahlaki öğütler veren şiirlere de yer vermiştir.
- Şiirlerde ulusal öğeler (ölçü, nazım biçimi, yarım uyak, redif) ile İslamlıktan gelme yabancı öğeler (din ve tasavvuf konuları, yabancı sözcükler) bir arada kullanılmıştır.
- 144 hikmet ve 1 münacaattan oluşur.
- Kitapta Allah aşkı Peygamber sevgisi işlenmiştir.
- Genel olarak dervişlik hakkında övgülerden bu dünyadan şikâyetten cennet ve cehennem tasvirlerinden, peygamberin hayatından ve mucizelerinden bahsedilir.
- Eser, Ahmet Yesevi'nin kurduğu tarikattaki öğrencileri tarafından kaleme alınmıştır.
- Hikmetler tekke edebiyatında görülecek ilahinin ilk biçimidir.

Dede Korkut Hikâyeleri

Anadolu Halk Edebiyatı'nın Oğuz dili ile yazılmış ilk ürünleri arasında Dede Korkut Hikâyeleri de yer alır.

Dede Korkut'un Türkiye'deki ilk yayını 1916'da Kilisli Muallim Rifat tarafından yapılmıştır.

Özellikleri

- Asıl adı Kitab-ı Dedem Korkut Alâ Lisan-ı Taife-i Oğuzan'dır.
- 12 hikâye ve 1 ön sözden oluşur.

BİLGİ

Dede Korkut Kitabı'nın bilinen iki nüshası vardı. Buldukları yerlere göre isimlendirilmiş bu nüshalardan Dresden nüshasında on iki, Vatikan nüshasında ise altı destan bulunmaktadır. Her iki nüshasının ortak bir dip nüshaya dayandığı yaygın olarak kabul edilmiştir. Dede Korkut Kitabı'nın üçüncü nüshası Türkistan'da 2018 yılında Veli Muhammed Hoca adlı bir Türkmen aydın tarafından bulunmuştur. En eski nüsha olduğu düşünülen bu nüshada on üçüncü destan da tespit edilmiştir.

- Anonimdir.
- Hikâyelerin dili 14.-15. yy. Anadolu Türkçesidir.
- Nazım-nesir karışıktır.
- Eserde uyak (seci) ve aliterasyon kullanılmıştır.
- Eserde destan, hikâye ve masal öğeleri bulunur.
- Eser destan geleneğinden halk hikâyeciliğine geçiş döneminin ürünüdür.
- Bu hikâyelerle Yunan mitolojyasının bazı efsaneleri arasında benzerlikler vardır.
- Bu hikâyelerin ilk defa Dede Korkut adlı kutsal bir ozan tarafından anlatıldığına inanılmaktadır.
- Her hikâyede ortaya çıkan Dede Korkut; Oğuzların sözü dinlenir, öğüdüne uyulur, duası beklenir bir "ulu kişisi"dir.
- Hikâyelerin çoğunda Müslüman Oğuzların, komşuları olan Bizans tefurları ile yaptıkları savaşlarla kendi aralarındaki iç mücadeleler anlatılır.

Dede Korkut'un 13 Hikâyesi

- Dirse Han Oğlu Boğaç Han
- Salur Kazanın Evinin Yağmalanması
- Kam Büre Beg Oğlu Bamsi Beyrek
- Kazan Begin Oğlu Uruz Beg'in Tutsak Olması m
- Duha Koca Oğlu Deli Dumrul
- Kanlı Koca Oğlu Kan Turalı
- Kadılık Koca Oğlu Yegenek
- Basat'ın Tepegöz'ü Öldürmesi
- Begel Oğlu Emren
- Usun Koca Oğlu Seğrek
- Salur Kazanın Tutsak Olması
- Dış Oğuz'un İç Oğuz'a İsyanı
- Salur Kazan'ın Yedi Başlı Ejderhayı Öldürmesi

1. Aşağıdakilerden hangisi İslamiyet'in etkisiyle yaratılan eserlerden değildir?

- A) 11. yüzyılda ilk Türkçe yapıt olarak da kabul edilen *Kutadgu Bilig*
- B) Mesnevi tarzında aruzla yazılmış *Risalet-ün Nushiye*
- C) Karahanlılar döneminde yazılan ve ansiklopedik eser olan *Dîvân-ı Lûgâti't Türk*
- D) Hoca Ahmet Yesevi'nin yazdığı *Divan-ı Hikmet*
- E) 12. yüzyılda yazılmış dini-ahlaki-didaktik eser olan *Atabetü'l Hakayık*

2. Dede Korkut Hikâyeleri ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

- A) Hikâyeler Dede Korkut tarafından yazılmıştır.
- B) Nazım ve nesir iç içedir.
- C) Geçiş döneminin ilk eseridir.
- D) On üç destansı hikâyeden oluşmuştur.
- E) Duru, yalın bir Halk Türkçesi kullanılmıştır.

3. (I) *Dîvân-ı Lûgâti't Türk*; Türkçenin ilk sözlüğü, dilbilgisi kitabı sayılır. (II) Kaşgarlı Mahmut, Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla yazmıştır. (III) Türk edebiyatı ve Türk dilinin gelişimi hakkında verdiği geniş bilgiler nedeniyle edebiyat tarihimiz açısından önemli bir eserdir. (IV) Eserde, hece ölçüsüyle yazılmış hikmet adı verilen şiirler bulunmaktadır. (V) Ansiklopedik bir nitelik taşıdığı için tarih, coğrafya, folklor açısından zengin ve temel bir kaynaktır.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

4. 1070 yılında kaleme alınan bu eserde ideal bir devlet yönetiminin nasıl olması gerektiği anlatılmaktadır. Alegorik bir anlatımla yazılan eser aruz ölçüsüyle yazılmış ilk mesnevidir.

Bu parçada sözü edilen yapıt aşağıdakilerin hangisidir?

- A) *Muhakemetü'l Lügateyn*
- B) *Atabetü'l Hakayık*
- C) *Kutadgu Bilig*
- D) *Divan-ı Hikmet*
- E) *Dîvân-ı Lûgâti't Türk*

5. 11. yüzyıl edebiyatının ürünü olan *Dîvân-ı Lûgâti't Türk*,
I II
Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla Edip Ahmet Yükneki'nin
III IV
yazdığı ansiklopedik bir sözlüktür.
V

Bu cümlede numaralanmış yerlerin hangisinde bir bilgi yanlıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

6. Aşağıdaki eserlerden hangisi, "Türk dilinin Farsçadan daha zengin, daha güçlü bir dil olduğunu kanıtlamak" amacıyla yazılmıştır?

- A) *Atabet-ül Hakayık*
- B) *Muhakemetü'l Lügateyn*
- C) *Divan-ı Hikmet*
- D) *Dîvân-ı Lûgâti't Türk*
- E) *Kutadgu Bilig*

ÜNİTE 6

DİVAN EDEBİYATI

MİKRO KONULAR

11. Mikro Konu: Divan Edebiyatının Genel Özellikleri, Nazım ve Nazım Şekilleri
12. Mikro Konu: Divan Edebiyatında Nesir, Nesir Türleri ve Akımlar
13. Mikro Konu: Divan Edebiyatı Sanatçıları

11. Mikro Konu:

DİVAN EDEBİYATININ GENEL ÖZELLİKLERİ, NAZIM VE NAZIM ŞEKİLLERİ

Divan Edebiyatı'nın Genel Özellikleri

- XIII. yüzyıl sonlarında İran edebiyatının etkisiyle doğmuştur.
- Bu edebiyata divan edebiyatı denmesinin nedeni, şairlerin şiirlerini divan denen el yazması kitaplarda toplamış olmalarıdır.
- Divan edebiyatı; eski Türk edebiyatı, klasik edebiyat, enderun edebiyatı, havas edebiyatı, saray edebiyatı, ümmet edebiyatı, Osmanlı edebiyatı, yüksek zümre edebiyatı, edebiyat-ı kadime, şi'r-i kudema, medrese edebiyatı, ümmet çağı Türk edebiyatı gibi isimlerle de anılmıştır.
- "Divan edebiyatı" terimi, ilk olarak Ömer Seyfettin ve Ali Canip tarafından kullanılmıştır.
- "Klâsik edebiyat" ve "Klâsik Türk edebiyatı" gibi adlandırmaları Fuat Köprülü yapmıştır.
- Bir şairin şiirlerini belirli bir tertip (düzen) içerisinde barındıran eserlere divan denmiştir. Bir şairin şiirlerini belirtilen tertip içinde toplayan divanlara da müretteb divan denmiştir.
- Genel olarak bir divanın tertibi şu şekilde yapılmıştır: Mukaddime/dîbâce (ön söz), kasideler (tevhîd, tahmîd, münâcât, naat, medhiyeler), târihler ve mesneviler, musammatlar, gazeller, mukataât
- Divan şiirini iki dönemde ele alabiliriz: Birinci döneme oluşum dönemi denir. (Bu dönem 13. yüzyıldan başlar, 14. yüzyılın sonlarına kadar devam eder.); İkinci döneme ise klasik dönem adını veririz. Klasik dönem de kendi içinde ikiye ayrılır. Birinci klasik dönem 15. yüzyılın ilk yarısından başlar, 17. yüzyılın başlarına kadar devam eder. İkinci klasik dönem ise 17. yüzyılın başlarından başlar, 19. yüzyılın ikinci yarısına kadar devam eder.
- Eski Türk edebiyatında şiirlerin toplandığı üç tür kitap vardır: divan, mesnevi, şiir mecmuaları
- Divan edebiyatı, Türklerin İslam dinini benimsemesinden sonra ortaya çıkan yazılı edebiyattır.
- Arap ve Fars edebiyatının etkisi altında gelişmiştir. Bu etki, Arapça ve Farsça sözcüklerin Türkçeye girmesinin yanı sıra, bu dillerin anlatım biçimlerinin benimsenmesiyle de kendini gösterir.
- Nazım ön planda tutulmuş, nesre pek az yer verilmiştir.
- Dili Arapça, Farsça, Türkçe karışımı olan Osmanlıcadır.
- Soyut bir edebiyattır
- Aydın zümrenin edebiyatıdır.
- Medrese kültürü hâkimdir.
- Genellikle saraya ve saray çevresine seslenir.
- Sanat sanat içindir.
- Nesir alanında tezkireler, münşeâtlar (mektuplar), tarihler, dinî metinler ve nasihatnâmelere de rastlanmaktadır. Bunlarda da sanat yapma amacı ön plandadır.
- Divan edebiyatında bir anlatımı, bir şiiri veya kitabı; açıklayarak yorumlamaya şerh denir.
- Divan edebiyatında bir yazı sayfasının altına, metnin herhangi bir noktasıyla ilgili olarak yazılan açıklama olan dipnota haşiye denir.

Divan Edebiyatı'nda Şiir

- Nazım birimi olarak ağırlıklı olarak beyit tercih edilmiş, beyte göre az da olsa dördlük kullanılmıştır.
- Nazım ölçüsü "aruz"dur.
- Şiirlerde tam ve zengin uyak kullanılmıştır.
- Şiirler konularına göre tevhit, münacat, naat, methiye, fahriye, mersiye, hicviye adlarını almıştır.
- Duygu ve düşünceler kalıplaşmış sözlerle; yani "mazmun"larla anlatılmıştır.
- Anlatılan şey değil, anlatış biçimi ön plandadır.
- Sanatlara bolca yer verilir.
- Anlam ve söz sanatlarına yer vermek bir hüner olarak görülmüştür.
- Şiirler, "göz için kafiye" anlayışıyla yazılmıştır.
- Ulusal bir edebiyat olmayıp dinin etkisiyle şekillenmiştir. Arap ve İran edebiyatının etkisi çok fazladır.
- Şiirde daha çok aşk, sevgili, içki, din ve kadercilik gibi konular işlenmiştir.
- Arapça ve Farsça sözcük ve tamlamalar yoğun olarak kullanılmıştır.
- Gazel, mesnevi, kaside ve rubai gibi Arap ve İran edebiyatı nazım şekillerinin yanı sıra Türklere ait olan şarkı ve tuyuğ nazım şekilleri de kullanılmıştır.
- Aşk, şarap, sevgili, Allah aşkı gibi konular ağırlıklı olarak işlenmiştir.
- Bütün güzelliğine değil, parça güzelliğine önem verilmiştir.
- Somut konulardan çok soyut konular işlenmiştir.
- "Sanat için sanat." anlayışı egemendir.
- Konudan çok konunun işleniş biçimi önemsenmiştir.
- Divan şiirinin İran edebiyatından aktarılmış, şaire özgürlük tanımayan bir estetiği vardır.
- Şairler, mahlaslarını son beyitte söylemişlerdir.

Divan Edebiyatı Nazım (Şiir) Şekilleri

Gazel

- Kelime olarak kadınlarla âşıkâne sohbet etmek, konuşmak anlamına gelir.
- Terim olarak aşk, şarap, tabiat ve kadın konularını işleyen şiirlere denir.
- Aruzun her kalıbıyla yazılabilir. Lirik bir şiir türüdür.
- Kimi zaman; zamandan yakınma, felsefi ve didaktik düşünceler işlenir; din ve tasavvuf konuları ele alınabilir.
- Konu yönünden halk şiirindeki koşmaya benzer.
- 5-15 beyitten oluşur.
- 15 beyitten fazla olan gazellere müyezzel ya da mutavvel gazel denilir.
- Sonu getirilmemiş ya da beyit sayısı 5'in altında bulunan gazelle-re de natamam gazel denir.
- Uyak düzeni aa/ba/ca... biçimindedir.
- Kendi arasında uyaklı olan dizelere musarra denir. Birden fazla musarra beytin bulunduğu gazel "zü'l-metalî", her beyti musarra olan gazel ise "müsel" gazel adıyla bilinir.
- Gazelin ilk beytine matla denir.

KAYIKÇI KUL MUSTAFA (? - ?)

- Sadece hece ölçüyle söylemiştir.
- Hem dinî hem din dışı konularda eser vermiştir.
- *Genç Osman Destanı*'yla bilinir.
- Er dolusu içmiştir. Yeniçerili âşıklardandır.
- Destanlar, koşmalar, türküler söylemiştir. Bektaşiliği benimsedikten sonra tasavvufu ilgili güzel nefesler söylemiştir.
- Kahramanca şiiirleriyle tanınmıştır.

GEVHERİ (? - ?)

- Hem hece hem aruz ölçüyle söylemiştir.
- Hem dinî hem din dışı konularda eser vermiştir.
- Kalem şairlerindedir.
- Koşma, taşama ve türküleriyle ünlüdür.
- Aruz ile yazdığı şiiirlerinde başta Füzulî olmak üzere birçok şairi etkilemiştir.

Edebî Kişiliği

- Musiki ile ilgilenmiş, besteler yapmıştır. Kendi adıyla anılan bir makam bulmuştur.
- Asıl adının Mustafa mı Mehmet mi olduğu net değildir.
- Bre! hey! diye başlayan pervasız söyleyişler, sevgiliyi kaleye benzetişler ve yiğitçe edalar onun bir ordu şairi olabileceğini de düşündürmektedir.

ÂŞIK ÖMER (? - ?)

- Hem hece hem aruz ölçüyle söylemiştir.
- Hem dinî hem din dışı konularda eser vermiştir.
- Yeniçerili şairlerindedir.
- Kalem şairlerindedir.
- Adlî ve Ömer mahlaslarını kullanmıştır.
- Halk şiiirinin en üretken ozanıdır.

Edebî Kişiliği

- Semailerinde içli duygularını çok güzel dile getirmiştir.
- En bilinen eseri 105 şairin isminin yer aldığı *Şairnâme* (Âşıkname) eseridir.

Eseri: *Divan*

LEVNİ (? - ?)

- Hem hece hem aruz ölçüyle söylemiştir.
- Hem dinî hem din dışı konularda eser vermiştir.
- Asıl adı Abdülcemil Çelebi'dir.
- Levnî âşıklığının yanı sıra ressamlığı, minyatür ustalığı ve hattatlığı ile de dikkati çekmektedir.

Edebî Kişiliği

- Minyatürlerinde daha çok eğlence sahnelerini işlemiştir.
- Atasözlerini nazma çekmek Levnî ile başlamıştır.
- Atalarsözü Destanı ve Selanik-İstanbul yolculuğunu konu alan Tekerlemesi türünde ilk örnekler olması bakımından önemlidir.
- Şair Vehbî'nin, III. Ahmed'in şehzadelerinin sünnet düğünün anlatan Surnâme'sini süsleyen minyatürleri ile Kaygusuz Abdal'ın minyatürü en ünlü eserleri arasındadır.

Eseri: *Silsilenâme*

DERTLİ (1772 - 1846)

- Hem hece hem aruz ölçüyle söylemiştir.
- Hem dinî hem din dışı konularda eser vermiştir.
- *Telli Saz* şiiiri popülerdir.
- Yergi ve şathiyeleriyle bilinir.
- Asıl adı İbrahim'dir. Lütfü mahlasını da kullanmıştır.
- Gurbet şairi olarak bilinir.
- Aruzla gazeller, divanlar, kalenderîler yazmıştır.

Edebî Kişiliği

- İstanbul'da âşıkların devam ettiği kahvehanelerden birindeki muamma'yı çözerek ünlenmiştir.
- Şiiirlerinde talihden yakınma, aşk, doğa, din ve tasavvuf gibi konuların yanı sıra hiciv ve mizah yoluyla toplumsal konulara da değinmiştir.

ERZURUMLU EMRAH (1775 - 1854)

- Hem hece hem aruz ölçüyle söylemiştir.
- Hem dinî hem din dışı konularda eser vermiştir.
- Kalem şairlerindedir.
- Divan şiiirini ve aruzu en fazla kullanan saz şairidir.
- Gazel ve murabballar da yazmıştır.
- Asıl ününü koşma ve semailerleriyle kazanmıştır.

Edebî Kişiliği

- Kendi adıyla âşıklık geleneğine bir koşma çeşidi (Emrah koşması) kazandırmıştır.
- Şiiirleri *Divan-ı Emrah* adıyla yayımlanmıştır.

ÜNİTE 8

TANZİMAT EDEBİYATI

MİKRO KONULAR

- 17. Mikro Konu: Tanzimat Edebiyatının Genel Özellikleri
- 18. Mikro Konu: Tanzimat Edebiyatında Şiir
- 19. Mikro Konu: Tanzimat Edebiyatında Roman - Hikâye
- 20. Mikro Konu: Tanzimat Edebiyatında Tiyatro
- 21. Mikro Konu: Tanzimat Edebiyatında Öğretici Metinler

17. Mikro Konu:

TANZİMAT EDEBİYATININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Tanzimat Edebiyatının Genel Özellikleri

- Osmanlı İmparatorluğu, 18. yüzyıldan itibaren Batı'nın gösterdiği endüstriyel ve ekonomik gelişmelerin gerisinde kalmıştır.
- Askerî ve ticarî alanda da gerileme görülmüştür. Zaman zaman reform çabaları ile gerilemenin önüne geçilmeye çalışılmıştır ve 3 Kasım 1839'da Tanzimat Fermanı ilan edilmiştir. Bu ferman ile yönetim, adalet, maliye, askerlik alanlarında Batılı anlamda değişiklikler gerçekleştirilmiştir. Tanzimat Fermanı'nın ilânıyla beraber başlayan bu yöneliş edebiyata da aksetmiştir. Tanzimat edebiyatı (1860-1896) 1860'ta yayınlanmaya başlayan Tercüman-ı Ahval ile başlamıştır.
- Lâle Devri, elçilikler, Fransız İhtilâli, Tanzimat Fermanı, Islahat Fermanı, eğitim ve öğretim, konaklar, çeviri, gazete gibi temel unsurlar; Türk edebiyatı tarihinde yeni bir edebiyatın ortaya çıkışına zemin hazırlamıştır.
- Yeni Türk edebiyatının oluşumu, edebiyatın kendi iç sorunlarının yanı sıra tarihsel, sosyal ve kültürel birçok etkenin karmaşık etkileşme sürecinde gerçekleşmiştir.
- Batıdan alınan şeylerin çok defa rastlantısal olduğu izlenimi veren çalışmalar yapılmıştır. Aynı şekilde edebî geleneği oluşturan gerek divan şiirinden ve gerekse halk edebiyatından ne şekilde yararlanılabileceği konusundaki tereddütlü yaklaşımlar, uzun süre yeni Türk edebiyatının besleneceği kaynaklar konusunu bir sorun haline dönüştürmüştür.
- Kısacası örnek ana model; Batı edebiyatları olmakla birlikte sürekli tartışmalar, karşı çıkışlar arasında yeni Türk edebiyatı sanatçıları, divan ve halk edebiyatı geleneğinden yararlanmaktan geri kalmamışlardır. Böylece kendine özgü bir yeni edebiyat ortaya çıkmıştır.

Tarih Gazetesi

Türk edebiyatı tarihinde yeni bir edebiyatın ortaya çıkışına zemin hazırlayan çeviriler hakkında şimdi bilgi vermeye çalışalım.

Çeviriler

- Türk edebiyatına XIX. yüzyılın ortalarından itibaren çevrilmeye başlayan Fransız edebiyatı ürünleri değişimin asıl etkenidir. Bu alandaki ilk örnek Şinasi'nin *Tercüme-i Manzume* (1859) adıyla yayımladığı kitabındaki Racine, Lamartine, Gilbert, Fénelon, La-fontaine gibi klasik ve romantiklere ait şiirlerin çevirisidir. Fransızca asıllarıyla birlikte basılan bu şiirlerin öğretici bir amacı bulunmaktadır.
- Şinasi'nin bu çevirilerini Ethem Pertev Paşa'nın çevirileri ve özellikle Türk edebiyatına yepyeni bir biçimi getirdiği için önemli bulunan *Tıfl-ı Naîm* (Victor Hugo, 1870) çevirisi izler. Bu şiirde klasik koşmanın iki kıtası birleştirilmiş ve çapraz kafiyeli sekizer mısra olarak düzenlenmiştir. Bu biçim yapısı daha sonra Recaizâde Ekrem'in bazı şiirlerinde, Abdülhak Hâmit'in *Makber*'inde uygulayacağı "ottovarima"nın ilk örneğiydi.
- Yusuf Kâmil Paşa tarafından Batı'dan [Fénelon'un *Télémaque* (*Telemak*) romanı] ilk roman tercümesi yapıldı.
- *Telemak*'ın yayımlandığı yıl Ruznâme-i Ceride-i Havadis gazetesinde Münif Paşa tarafından *Hikâye-i Mağdurîn* adıyla çevrilen Victor Hugo'nun *Les Misérables* romanı tefrika edilmeye başlanmıştır. Kısaltılarak yapılan bu çevirinin dili oldukça sadedir. Eserin Sefiller adıyla Şemsettin Sami'nin başlayıp, Hasan Bedrettin'in tamamladığı tam çevirisi II. Meşrutiyet'ten sonra basılmıştır.
- Ahmet Lütfi Efendi, Daniel Defoe'nun *Robenson Crusoe*'nu Arapçadan *Hikâye-i Robenson* adıyla çevirdi.
- Dönemin yazarlarında etkisi görülen bir başka roman Alexandre Dumas Père'in *Monte Cristo*'sudur. Eser ilk olarak Teodor Kasap tarafından tercüme edilmiştir.
- Çeviri konusunda ilk tartışma Ahmet Mithat tarafından yazılan *Müşabaka-i Kalemîyye: İkrâm-ı Aklam* başlıklı yazı üzerine başlar. Bu yazısında Ahmet Mithat Efendi şunları söyler: "Klasik eserler, aradan geçen zamana rağmen değerini korur, bizim edebiyatımız Batı edebiyatının geçtiği evrelerden geçmemiştir. Bu yüzden de henüz klasikler devrine girmemiştir. Bundan dolayı şimdilik *Faust*, *Le Cid*, *Romeo and Juliet* gibi eserleri meydana getirmemizin mümkün olmadığı için bu eserlerin çevirisinin yapılması gerekir. Bunun üzerine Ahmet Cevdet, Cenap Şehabettin, Necip Âsım (Yazıksız), Hüseyin Dâns, Kemalpaşazâde Sait gibi yazarlar tartışmaya katılırlar. Tartışma, Türk edebiyatında klasik bulunup bulunmadığı, Batı klasiklerini taklit ve tercüme etmenin yararlı olup olmadığı noktalarında toplanır. Klasiklerin çevrilmesinin bizim kendi klasiğimizi oluşturmanın bir yolu olduğu görüşü ağırlık kazanır."

Türk edebiyatı tarihinde yeni bir edebiyatın ortaya çıkışına zemin hazırlayan gazeteler hakkında şimdi bilgi vermeye çalışalım.

Tanzimat Dönemi Gazetecilik		
Gazete	Çıkaran	Önemi
Takvim-i Vekayi (Olayların Takvimi)	1831'de Saray tarafından çıkarılmıştır. Adını II. Mahmut koymuştur.	İlk resmî gazetemizdir. İlk Türkçe gazetemizdir.
Ceride-i Havadis (Olayların Gazetesi)	1840'ta İngilizlerle ortak çıkarılmıştır.	İlk yarı resmî Türkçe gazetedir. İlk yarı özel Türkçe gazetedir.
Tercüman-ı Ahval (Durumların Tercümanı)	1860'ta Şinasi ve Ağâh Efendi tarafından çıkarılmıştır.	İlk özel gazetedir.
Tasvir-i Efkâr (Fikirlerin Tasviri)	Şinasi, 1862'de çıkarmıştır.	1862'de Şinasi'nin tek başına çıkardığı gazetedir. Aynı gazeteyi 1865'ten sonra iki yıl Namık Kemal çıkarmıştır. Sayfa düzenlemesinin başarılı ilk örnekleri bu gazetede ortaya konmuştur. Gazete Şinasi'nin makaleleriyle dikkatleri çekmiş; yalın bir dille halka ulaşmıştır.
Ayine-i Vatan	Eğribozlu Mehmed Arif Bey, 1866'da çıkarmıştır. Kapatıldıktan sonra İstanbul adıyla yeniden çıkmıştır.	İlk resimli gazetedir.
Letaif-i Asar (1868)	Önceleri Terakki gazetesinin ilavesi olarak çıkarılmış, sonra da ayrı bir gazete olarak yayına devam etmiştir.	İlk mizah gazetesidir.
Musavver	1872'de çıktı. Tercümelere yer verdi.	Fotoğraflı olarak yayımlanan ilk gazetedir.
Muhbir	Diyarbakırlı Filip (Şahinoğlu) Efendi tarafından 1867'de İstanbul'da çıkarıldı.	Başyazarlığını Ali Suavi yaptı. Bir dönem Ali Suavi bu gazeteyi Londra'da da çıkartmıştır.
İbret	İstanbul'da Aleksan Safyan Efendi tarafından 1873'te çıkarılmıştır.	Başyazarlığını Namık Kemal yapmıştır.
Mizan	Bu haftalık gazeteyi, 1886'da Mizancı Murat çıkarmıştır.	
İkdam (1894)	Ahmet Cevdet tarafından İstanbul'da çıkarılan günlük gazetedir.	
Sabah	1875 yılında yayın hayatına giren, I. Dünya Savaşı yıllarında "Peyam-ı Sabah" adını alan ve 1922'de kapanan günlük gazetedir. Gazete, 1875 yılında İstanbul'da Çiçek Pasajı'nda ciltçilik yapan Papadopoulos tarafından Sabah adıyla yayımlanmaya başladı.	Başyazarı Şemsettin Sami olan gazete, sık sık sansürle başının derde girmesi ve Şemsettin Sami'nin gazete patronuyla anlaşamayarak ayrılması üzerine 1882'de el değiştirdi.
Tercüman-ı Şark	1878'de Şemseddin Sami tarafından çıkarılmıştır.	
Devir	Ahmet Mithat 1872 yılının Ağustos ayında ilk gazetesi Devir gazetesini çıkardı.	
Bedir	Ahmet Mithat çıkardı.	
Tercüman-ı Hakikat	1878'de Ahmet Mithat Efendi tarafından çıkarılmıştır	
Hürriyet	1868'da Londra'da Ziya Paşa ve Namık Kemal tarafından çıkarılmıştır.	Yurt dışında çıkarılan ilk gazetedir.
Hadika	Bu gazete 1869'da Aşir Efendi tarafından çıkarılmıştır.	
Ulum	Gazete, Ali Suavi tarafından 1869'da Paris'te çıkarılmıştır.	
Tiyatro	Agop Baronyan tarafından 1874'te çıkarıldı.	Osmanlı Devleti'nde çıkan ilk tiyatro gazetesidir.
Sıraç	Ebüzziya Tefik 1873'te çıkardı.	
Basiret	Sahibi, Basiretçi diye ünlünen Ali Efendi idi. İstanbul'da yayımlandı.	

Mektup

- Tanzimat Dönemi'nde oldukça gelişmiştir. Sadece haber alma, hâl - hatır sorma görevinin haricinde düşünce, alışveriş, edebî konuları değerlendirmesi, tartışma görevini de üstlenmiştir.
- Sürgün hayatı (Namık Kemal), elçilik görevi (A. Hamit Tarhan) gibi sebeplerle mektup yazılmıştır.
- Bu türde kaleme alınan önemli örnekler şunlardır:
- İlk örneğini Akif Paşa vermiştir.
- Namık Kemal - *Namık Kemal'in Hususi Mektupları*
- Abdülhak Hamit Tarhan - *Mektuplar*
- Ahmet Mithat Efendi - Muallim Nâci - *Muhaberat ve Muhaverat*
- Rezaizâde Mahmut Ekrem, Sami Paşazâde Sezai, Beşir Fuat'da mektup türünde eser vermiştir.

Ahmet Mithat Efendi - Muallim Nâci
Muhaberat ve Muhaverat

Namık Kemal
Namık Kemal'in Hususi Mektupları

Edebiyat Teorisi ve Eleştiri

- Tanzimat Dönemi Türk edebiyatında rastladığımız ilk tartışma 1864 yılında Rûznâme-i Ceride-i Havadis ile Tasvîr-i Efkâr gazetelerinde cereyan eder ve bu dönem edebiyatının yol açıcı en önemli şahsiyetlerinden biri olan Şinasi bu edebî tartışmanın tarafıdır. "Mesele-i mebhuse'tün anha" adıyla da maruf olan bu tartışmada temel problem bazı Arapça terkiplerin nasıl yazılacağı meselesidir.

Mesele-i Mebhuse'tün Anha

- Dil meselesiyle alakalı olarak ortaya çıkan bu tartışma, başkalarının da katılımıyla büyümüş ve kısa zamanda bir edebiyat davasına dönüşerek, "Mesele-i mebhuse'tü anha" adıyla edebiyat tarihlerine geçmiştir. Tartışma, dört ay kadar sürmüş ve bu süre sonunda hitam(son) bulmuştur.
- Osmanlı devlet adamlarından olan ve daha çok Küçük Said olarak bilinen Mehmet Sait Bey, dönemin gazetelerinden biri olan, Ceride-i Havadis'te yazılar yazmaktadır. Bu gazete 10 Mayıs 1864 tarihinde Ruznâme-i Ceride-i Havadis adıyla yeniden yayın hayatına girince, Sait Bey burada da imzasız yazılar yazmaya başlar. Öyle ki, bu yazılardan sonra haklı bir şöhret elde eder ve bu faaliyetleri, sadrazam olduktan sonra, gazeteci sadrazam olarak tanınmasına sebebiyet verir. Bir süre sonra, Mehmet Sait Bey'in gazetede kaleme aldığı yazılarından biri, Türk basın tarihinde ilk kalem savaşlarından birini başlatır.

- Batı kültürünü yerinde tanımış, Batı düşünce sistemini iyi kavramış ve Tanzimat Dönemi'nin önde gelen fikir adamlarından biri olan İbrahim Şinasi, o dönemde çıkardığı ilk özel Türk gazetesi olan Tasvir-i Efkâr'da yazılar yazmaktadır. Şinasi, siyasi fikirlerinin yanı sıra, Tanzimat Dönemi'nde çetrefilli bir hâl almış olan yazım dilinde de yeni bir üslup arayışı içinde olmuş ve yazı dilini daha sade, daha anlaşılır kılabilmeyi mücadelesi içinde olmuştur. Büyük ölçüde, kendini yetiştirmiş olan Mehmet Sait Bey ise, Şinasi'ye göre dilde daha muhafazakârdır ve üstün bir üslupla ele aldığı eski deyimleri, tabirleri ustaca bir maharetle kaleme almaktadır. Sait Bey'in 1 Aralık 1864 tarihinde Ruznâme-i Ceride-i Havadis'te kaleme aldığı ve dille ilgisi olmayan yazısı kısa süre sonra Şinasi'yi harekete geçirir ve Şinasi, bu yazıya karşılık, "o ifadelerin yazarın kendi uydurmasından veya başkalarını taklitlen ortaya çıktığını ifade eden bir yazı kaleme alır. Bunun üzerine, kendisini Şinasi'yle tartışacak kadar yetkin hisseden Sait Bey, Şinasi'ye cevap vermekte gecikmez. İkili arasında başlayan ve "Mesele-i mebhuse'tü anha" adıyla kamuoyunda yer alan bu tartışma, Tasvir-i Efkâr'ın tirajını, o güne kadar hiçbir gazeteğe nasip olmamış bir şekilde yükseltmiş ve 20.000 üzerine çıkarmıştır. Tabi ki Sait Bey'e de şöhret kazandırmıştır. Ancak bu şöhret farklı bir isimle gelmiştir. Zira o sıralarda devlet memurluğu vazifesini icra eden Sait Bey, yazılarını imzasız olarak kaleme almaktadır. Bu yazıların sahibini yakından tanıyan Şinasi ise, bu duruma büyük bir saygı gösterir ve yazılarında muhabatını asla ifşa etmemektedir.
- Namık Kemal edebiyat tarihimizin "ilk eleştirmeni" olarak da düşünülebilir. O, *Lisân-ı Osmanî'nin Edebiyatı Hakkında Bazı Mülâhazâtı Şâmilidir* isimli makalesiyle "Türk edebiyat ve fikir hayatında dil ve edebiyatın problemlerini ilk ve en geniş" olarak ele alan, yol açıcı edebiyatçımız ve eleştirmenimizdir. *Tahrib-i Harâbat, Takib, İrfan Paşa'ya Mektup, Bahâr-ı Dâniş Mukaddimesi, İntibah Mukaddimesi, Mes-Prison Muâhezenâmesi, Renan Müdâfaanâmesi ve Mukaddime-i Celâl*
- Ziya Paşa, *Şiir ve İnşâ* makalesinde divan edebiyatını reddedip bizim gerçek edebiyatımızın halk edebiyatı olduğunu söyleyerek âdeta edebiyatımızda devrim yapan Paşa, daha sonra *Harâbat Mukaddimesi*'nde kapılarını eski edebiyata tekrar açarak çelişkiye düşer. Bu durumu Namık Kemal *Tahrib-i Harabat* ve *Takib* isimli eserlerinde eleştirir.
- Ahmet Mithat Efendi, hem bu zaman hem daha sonra değişik atışmaların tarafı olmasının yanı sıra, Türk edebiyatının en önemli polemiklerinden biri olan "dekadanlık" tartışmasına sebep olan kişi olarak da dikkatimizi çeker.

07D00772

1. I. Birkaç şiir dışında, aruz ölçüsü kullanılmıştır.
II. Hak, adalet, eşitlik, özgürlük gibi konular şiire girmiştir.
III. Şairler, parnasizm ve sembolizm etkisinde kalmışlardır.
IV. Kulak için uyak anlayışı hâkimdir.
V. Parça güzelliği yerini konu bütünlüğüne bırakmıştır.
Yukarıdakilerden hangisi Tanzimat şiirinin özelliklerinden değildir?
- A) I   B) II   C) III   D) IV   E) V

2. Kahraman; iyi bir silahşor, iyi bir at binicisi, iyi bir şair ve İstanbul yöresinde tımar sahibi olan yiğit bir sipahidir. Osmanlı ordusuyla İran'a karşı savaşan Kırım ordusu komutanı Adil Giray ile tanışır. Savaşta Adil Giray tutsak olur. Tebriz'e götürülür. Şahın karısı Şehriyar, Adil Giray'a âşık olur."
Bu parçada sözü edilen eser aşağıdakilerden hangisidir?
- A) *İntibah*   B) *Zehra*   C) *Eylül*
D) *Cezmi*   E) *Karabibik*

3. Aşağıda verilen eser - tür - yazar eşleştirmelerinden hangisinde bir yanlışlık yapılmıştır?
- A) *Çengi* – tiyatro – Ahmet Mithat Efendi
B) *Ayar Hamza* – tiyatro – Direktör Ali Bey
C) *Renan Müdafanâmesi* – Eleştiri – Namık Kemal
D) *Küçük Şeyler* – tiyatro – Sami Paşazâde Sezai
E) *Seydi Yahya* – tiyatro – Şemsettin Sami

4. Aşağıdakilerden hangisi Tanzimat Dönemi romanlarının özellikleri arasında yer almaz?
- A) Eserlerde genellikle acıklı konular işlenmiştir.
B) Konular, günlük hayat ve tarihten alınmıştır.
C) Kahramanlar çoğunlukla tek yönlüdür.
D) Olay akışını kesip okuru bilgilendiren yazarlar vardır.
E) Bilgilendirme amaçlandığından betimlemelere başvurulmaz.

5. Aşağıdakilerden hangisi Tanzimat edebiyatının ilklerinden biri değildir?
- A) *Zehra*
B) *Vatan Yahut Silistre*
C) *İntibah*
D) *Tercüman-ı Ahval*
E) *Eylül*

6. Aşağıdakilerden hangisi edebiyatımıza Tanzimat Dönemi ve sonrasında giren yazı türlerinden biri değildir?
- A) Gezi yazısı   B) Fıkra   C) Roman
D) Eleştiri   E) Hikâye

7. Aşağıdaki yapıtlardan hangisinde ayrıca içinde verilen akımın etkisi görülmez?
- A) *Karabibik* (Realizm)
B) *Zehra* (Natüralizm)
C) *Felâhî Bey'le Rakım Efendi* (Realizm)
D) *Şair Evlenmesi* (Klasisizm)
E) *İntibah* (Romantizm)

8. Aşağıdakilerden hangisinde verilen bilgi, ayrıca içindeki yazarın özelliği değildir?
- A) Roman akışını kesip okura seslenerek bilgi verir. (Ahmet Mithat Efendi)
B) Göz için kafiye anlayışını savunmuştur. (Recaizâde M. Ekrem)
C) "Bir Şairin Hezeyanı" ve "Nâkâfî" şiirlerinde şiir görüşünü ortaya koymuştur. (A. Hamit Tarhan)
D) Eski edebiyatın savunucusu olmuştur. (Muallim Nâci)
E) Türk edebiyatında köy gerçeğini ilk kez ele alan yazardır. (Nabizâde Nâzım)

ÜNİTE 9

SERVETİFÜNUN EDEBİYATI VE FECRİATİ TOPLULUĞU

MİKRO KONULAR

- 22. Mikro Konu: Servetifünun Edebiyatının Genel Özellikleri
- 23. Mikro Konu: Servetifünun Edebiyatında Şiir
- 24. Mikro Konu: Servetifünun Edebiyatında Roman - Hikâye
- 25. Mikro Konu: Servetifünun Edebiyatında Tiyatro
- 26. Mikro Konu: Servetifünun Edebiyatında Öğretici Metinler ve Bağımsız Sanatçılar
- 27. Mikro Konu: Fecriati Topluluğu

22. Mikro Konu:

SERVETİFÜNUN EDEBİYATININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Servetifünun Edebiyatı / Edebiyat-ı Cedîde

Servetifünun Edebiyatı Nasıl Başladı?

Abdülhamit Dönemi'nin toplumsal ve siyasal koşulları ile şair ve yazarların içe kapanık, duygusal mizaçları yanında 1884'ten sonra, önce Muallim Nâci ile Recaizâde Mahmut Ekrem arasında başlayan, ardından yenilikçi gelenekçi tartışmasına dönüşen edebî tartışmaların da payı vardır.

Toplumsal ve siyasî koşulları bir kenara bırakıp edebî tartışmaları açıklamaya çalışalım.

Demdeme ve Zemzeme Tartışması/ Kafiye Göz İçin mi Kulak İçin mi Tartışması/ Eski-Yeni Tartışması

- Hasan Âsâf adlı bir genç şairin Musavver Malûmat'ta yayımlanan *Burhân-ı Kudret* başlıklı şiiri dolayısıyla çıkan tartışmalardır.
- Tanzimat Edebiyatı Dönemi'nde baş gösteren kafiye göz için mi kulak için mi tartışması neticesinde aşağıdaki hadiseler yaşanmıştır.
- Kimi şairler, Muallim Nâci'nin etrafında Ukâzî Osmânî adı altında toplanıp Saadet gazetesinde birbirlerine nazireler yazmışlardır. Buna karşılık İzmir'de Ukâzî Şubbân adı altında da Ali Ferruh, Abdülhalim Memduh, Tevfik Nevzat, Halit Ziya gibi gençler; Hizmet gazetesinde onları eleştirirler. Böylece Recaizâde Mahmut Ekrem ile Muallim Nâci arasında başlayan tartışma genişler.
- Muallim Nâci yanlıları (Şeyh Vasfî, Harputlu Hayri, Mehmet Emin Humayî, Ali Ruhi, Üsküdarlı Safi, Halil Edip, Müstecabî İsmet) Saadet gazetesi ile İmdâdü'l-midâd, Teâvün-ı Aklâm dergileri çevresinde toplanırlar.
- Recaizâde Mahmut Ekrem yanlıları (Menemenlizâde Tahir, Ali Ferruh, Abdülhalim Memduh, Mehmet Rüştü, Ahmet Reşit) Gülşen, Gayret, Sebat, Risalei Hafî gibi dergilerde yer almışlardır.
- Bu tartışmalar sonucunda edebiyatımızda iki kutup ortaya çıkmıştır.
- Başlangıçta Nâci halkasında yer alan, ilk şiirlerini onun teşvikleriyle Tercüman-ı Hakikat, Saadet gazeteleri ile İmdâdü'l-midâd dergisinde yayımlayan İsmail Safa, Menemenlizâde Tahir, Cenap Şahabettin hatta Tevfik Fikret bu tartışmalardan sonra Nâci halkasından ayrılarak yenilik yanlısı Recaizâde Mahmut Ekrem'in yanında yer alırlar. Söz konusu genç yenilikçi şairler, bundan sonra şiir ve yazılarını 1891'den itibaren Mirsad, Malûmat, Hazine-i Fünûn, Mektep, Maarif gibi dergilerde yayımlamışlardır.

Şemsa Hikâyesi

- Recaizâde Mahmut Ekrem'in Şemsa adlı hikâyesinin, kendisinden izin alınmadan Mehmet Tahir Efendi tarafından Musavver Malumat'ta yayımlanmasıdır.

Yukarıdaki ifade ettiğimiz edebî tartışmalar süredursun şimdi de Servetifünun dergisine bir göz atalım.

- Gayrimüslim olan D. Nikolaid isimli biri tarafından Servet adında bir gazete çıkarılmaktadır. Ahmet İhsan Tokgöz'ün çabasıyla (1891) Servet gazetesinin eki olarak Servetifünun dergisi çıkmaya başlar. Dergide fen bilimleri yanında edebiyata da yer ayrılmıştır. Bu sırada Malumat dergisinin başyazarı Mehmet Tahir Efendi ile Recaizâde Mahmut Ekrem arasındaki kafiye tartışması giderek alevlenince Recaizâde Mahmut Ekrem yeni edebiyatın yaygınlaşmasında bu derginin iyi bir araç olacağını düşünerek öğrencisi Ahmet İhsan ile konuşup yine öğrencisi olan Tevfik Fikret'i derginin başına getirir. Fikret'in derginin başına geçtiği 1896 tarihi ile derginin kapatıldığı 1901 yılları arasında kalan zaman diliminde bu dergi etrafında oluşan edebiyata Servetifünun edebiyatı adı verilir.
- Mehmet Rauf, Hüseyin Siret, İsmail Safa, Ali Ekrem (Ayn Nadir), Celâl Sahir, Menemenlizâde Mehmet Tahir, Ahmet Reşit (H. Nazım), Süleyman Nazif, Ahmet Şuayp, Hüseyin Suat, Hüseyin Cahit, Süleyman Nesip, Faik Âli, Ahmet Hikmet, Hüseyin Kâzım gibi şair ve yazarlar da Servetifünun dergisinin kadrosuna katılırlar.
- Dergide şiirin yanı sıra, roman ve hikâyeye, edebiyatla ilgili makalelere ve eleştirilere de yer verilir.
- Ahmet Midhat, kullandıkları kapalı dil, alışılmadık tamlama ve imgelerden dolayı onları *Dekadanlar* başlıklı makalesinde şiddetle eleştirdi. Cenap buna *Dekadizm Nedir?* adlı yazısıyla karşılık verdi. Fikret de *Timsâl-i Cehâlet* başlıklı şiirle Ahmet Midhat'a hücum etti. Sonra Ahmet Midhat *Teslim-i Hakikat* adlı yazısıyla gençlerin yaptığı yenilikleri takdir ederek tartışmayı noktaladı.

Servetifünun Dergisinin Kapatılması Ve Topluğun Dağılması

- Topluluk içinde farklı anlayışlar ve özeleştiriler belirmeye başlar. Örneğin Ahmet Şuayp, Servetifünun'daki *Son Yazılar* başlıklı yazısında, Edebiyat-ı Cedide'yi yalnızca bireysel işlemekle suçlar.
- Asıl sarsılma ve kopuş, Ali Ekrem'in *Şiirimiz* başlıklı bir dizi yazısıyla başlar. Bu, bir özeleştirmedir. Ali Ekrem; makalesinde başta Tevfik Fikret, Cenap Şahabettin ve Halit Ziya olmak üzere, Süleyman Nesip, Süleyman Nazif (İbrahim Cehdî), Fâik Âli (Zahir) gibi pek çok Servetifünun şair ve yazarını eleştirir. Ancak Tevfik Fikret; Ali Ekrem'in bu makalesini, Servetifünun'da değiştirerek ve kimi yerlerini kırarak yayımlar. Buna kırılan Ali Ekrem, Servetifünun dergisinden ayrılır. H. Nazım (Ahmet Reşit), Menemenlizâde Mehmet Tahir, Sami Paşazâde Sezai gibi arkadaşları da ona katılarak II. Abdülhamit'e yakın Malûmat dergisine geçerler. Ali Ekrem, "Şiirimiz" başlıklı makalesini bu dergide yayımlar. Bunun sonucunda da Ali Ekrem ile Tevfik Fikret arasında Malûmat ve Servetifünun dergisinde 1901 yılında karşılıklı tartışmalar meydana gelir. Bu tartışmalar üzerine Ali Ekrem ve Ahmet Reşit Bey'lerin dergilerde yazması, saray tarafından yasaklanır. Tevfik Fikret de Ahmet İhsan'la bozuştugu için yazı işleri müdürlüğünü yaptığı Servetifünun dergisinden ayrılır. Derginin başına Hüseyin Cahit geçer. Ancak Hüseyin Cahit'in Fransızcadan çevirdiği *Edebiyat ve Hukuk* başlıklı makale, sakıncalı bulunduğu için Servetifünun kapatılır.

27. Mikro Konu: FECRIATİ TOPLULUĞU

24 Temmuz 1908'de ilan edilen II. Meşrutiyet'ten sonra ülkede canlı ve hareketli bir edebiyat hayatı başlamıştır. Bu yılların edebiyat ortamında edebiyata hevesli İstanbul gençlerinden bir grup 1909'da İstanbul'daki Hilal gazetesi matbaasında toplanıp Fecriati adında bir topluluk kurmaya karar verirler. Fecriati adında bir dergi çıkarmak gibi bir karar da almışlardır fakat Servetifünun dergisi sayfalarını yeni kuşağa açınca bu karardan vazgeçmişlerdir. 24 Şubat 1910'da Servetifünun dergisinde yayımladıkları bildiri ile kendilerini kamuoyuna tanıttılar. Topluluğun üyelerinin hem yaş olarak çok genç hem de kültür yönünden oldukça zayıf olmaları için Millî Edebiyat hareketini savunanlarca çok kolay bertaraf edilmişlerdir. Fecriati ismi kabul edilmeden önce Sena-yı Emel ismi önerilmiş fakat kabul edilmemiştir.

Fecriati Edebiyatının Genel Özellikleri

- 20 Mart 1909'da Hilal Matbaası'nda toplanan Şahabettin Süleyman, Yakup Kadri, Refik Halit, Cemil Süleyman, Köprülüzâde Mehmet Fuat, Tahsin Nahit, Emin Bülent, Ali Süha, Faik Ali gibi sanatçılar yeni bir hareket başlatmayı planlar. Ahmet Haşim de bu harekete katılır.
- Bunlardan Ahmet Haşim dışında diğerleri Millî Edebiyat akımının önemli ölçüde etkisi altında kalarak yazı hayatına devam etmişlerdir. Bilhassa Fuat Köprülü, daha sonraları yaptığı ilmi araştırmalarla Millî Edebiyat hareketinin aydınlanıp yayılmasına önemli katkılarda bulunmuştur.
- II. Meşrutiyet'in ilanından sonra Servetifünun dergisinde yayımlanan bir bildiriyle başlar.
- Edebiyatımızda ilk edebî bildiri (manifesto / beyannâme) yayımlayan topluluktur.
- Edebiyatımızda ilk edebî topluluktur.
- Servetifünun edebiyatına tepki olarak doğmuştur.
- "Sanat şahsi ve muhteremdir." (Sanat kişisel ve saygıya değerdir) görüşüne bağlıdır.
- "Edebiyat ciddi ve önemli bir iştir, bunun halka anlatılması lazımdır." görüşüne sahiptirler.
- Asıl amaçları Türk edebiyatını Batı edebiyatına yaklaştırmak, Batı edebiyatını Türk edebiyatına tanıtmaktır.

Bunun için de:

1. Dil, edebiyat ve sanatın gelişmesine, ilerlemesine hizmet etmek
2. Gençleri bir araya getirmek; seviyeli fikir tartışmalarıyla halkı aydınlatmak.
3. Önemli yabancı eserleri Türkçeye kazandırmak
4. Batıdaki benzer topluluklarla temas kurma gayesi içinde olmuşlardır.
  - Fecriati, Edebiyat-ı Cedide ile Millî Edebiyat arasında bir köprü görevi görür.
  - Fecriati'nin en önemli temsilcisi Ahmet Haşim'dir.
  - Fecriati'nin isim babası Faik Ali'dir.
  - Dağılımlarında özellikle Ömer Seyfettin ve Ziya Gökalp'in çıkardıkları Genç Kalemler dergisi etkilidir. Yani Millî Edebiyat hareketinin başlaması Fecriati'yi bitirir.

Fecriati Şiiri

- Servetifünun'a bir tepki olarak ortaya çıkmasına rağmen, şiir sahasında bu edebiyatın özelliklerini sürdürürler.
- Bütün nazım şekilleri kullanılmıştır. Özellikle serbest müstezat ve sone nazım biçimi daha çok tercih edilmiştir.
- Bir şiirin her mısrasında arzun farklı kalıplarının da kullanıldığı olmuştur.
- Genellikle hacim olarak kısa şiirler yazılmıştır.
- Aşk ve tabiat temaları işlenmiştir.
- Tabiat tasvirleri gerçekten uzak ve öznel.
- Doğa görüntülerini yarı aydınlık ortamlar oluşturur: Sararmış yapraklar, akşamın alaca karanlığı, durgun suları, ay ışığı, tan ağırtısı, perdede gezinen gölgeler ...
- Dil bakımından Servetifünun'un devamıdır. Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalarla dolu, günlük dilden uzak ve kapalı bir şiir dili oluşturulmuştur.
- Sanat için sanat anlatışıyla hareket edilmiştir.
- Sembolizm akımı etkisinde şiirler yazılmıştır.
- Müzikaliteye önem verilmiştir.
- Şiirler anlaşılacak için değil duyulmak için yazılmıştır.
- Ahenk oluşturmak uğruna Arapça ve Farsçanın kıyasında köşesinde kalmış birçok sözcüğü kullanmışlardır.
- Şiirlerde; sıfatlardan, fiilimsilerden fazlasıyla yararlanmışlardır.
- Duyguya önem vermişlerdir. Bunun sonucu olarak olarak ah!, of!, ey!, heyhat gibi nidaları çok kullanmışlardır.

07D906B3

1. Aşağıdakilerden hangisi Serveti Fünun sanatçılarının ortak özelliklerinden değildir?

- A) "Sanat için sanat" anlayışıyla eser vermişlerdir.
- B) Dönemin siyasal koşullarından olumsuz etkilenmişlerdir.
- C) Tiyatro türü bu dönemde gelişmemiştir.
- D) Dergi etrafında gelişen bir edebiyattır.
- E) Yazar ve şairler klasisizmden etkilenmiştir.

2. I. Halit Ziya Uşaklıgil
II. R. Mahmut Ekrem
III. Hüseyin Rahmi
IV. Mehmet Rauf
V. Ahmet Haşim

Yukarıda numaralanmış sanatçılardan hangileri mensur şiir türünde eser vermiştir?

- A) I., II. ve IV.
- B) II., III. ve V.
- C) III., IV. ve V.
- D) I. ve IV.
- E) IV. ve V.

3. I. Aşk ve tabiat konularını işlemiştir.
II. Nesirde nükteli bir anlatımı vardır.
III. Gençlik şiirlerini *Tamat* adlı kitapta toplamıştır.

Yukarıda özellikleri verilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ahmet Haşim
- B) Cenap Şahabettin
- C) Mehmet Rauf
- D) Ahmet Rasim
- E) Tevfik Fikret

4. Aşağıdakilerden hangisi Tevfik Fikret'in siyasileri eleştirdiği ve aruzla yazdığı şiirlerden biri değildir?

- A) *Doksanbeşe Doğru*
- B) *Şermin*
- C) *Han-ı Yağma*
- D) *Sancağı-ı Şerif Huzurunda*
- E) *Sis*

5. I. İlk mizah dergisi: Kirpi
II. İlk psikolojik roman: *Eylül*
III. İlk kadın romancımız: Fatma Aliye Hanım
IV. İlk makale: *Mukaddime-i Tercüman-ı Ahval*
V. İlk sahnelenen tiyatro oyunu: *Vatan Yahut Silistre*

Yukarıda verilen ilklerden hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

6. I. Yaşamını daha çok gazetecilik yaparak kazanmıştır.
II. Eski İstanbul yaşamını eserlerinde işlemiş, beğenilerek okunmuştur.
III. Halk dilini kısa cümlelerle ve canlı bir biçimde kullanmıştır.
IV. *Muharrir Bu Ya*, *Falaka*, *Gecelerim* isimli eserleri vardır.

Yukarıda özellikleri verilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Refik Halit Karay
- B) Ahmet Rasim
- C) Tevfik Fikret
- D) Hüseyin Rahmi
- E) Mehmet Rauf

ÜNİTE 10

MİLLÎ EDEBİYAT

MİKRO KONULAR

- 28. Mikro Konu: Millî Edebiyatın Genel Özellikleri
- 29. Mikro Konu: Millî Edebiyatta Şiir
- 30. Mikro Konu: Millî Edebiyatta Roman ve Hikâye
- 31. Mikro Konu: Millî Edebiyatta Tiyatro
- 32. Mikro Konu: Millî Edebiyatta Öğretici Metinler

28. Mikro Konu:

MİLLÎ EDEBİYATIN GENEL ÖZELLİKLERİ

Millî Edebiyat Dönemi'nin Genel Özellikleri

- Millî Edebiyat 1911 - 1923 yılları arasını kapsayan edebiyata verilen isimdir.
- Millî Edebiyat 1911 yılında Selanik'te çıkan Genç Kalemler dergisinde Ömer Seyfettin'in *Yeni Lisan* adlı makalesinin yayımlanmasıyla başladı.
- Millî Edebiyat hareketi öncelikle bir dil hareketidir.
- Türkçenin sadeleştirilmesinin bir dava olarak ele alınması ilk kez Genç Kalemler dergisinde ortaya konuldu.
- Millî Edebiyat terimi de ilk defa Genç Kalemler dergisinde kullanıldı.
- Bu dönem sanatçıları, divan sanatçılarına Doğu edebiyatının; Tanzimat ve sonrasında ise Batı edebiyatının taklitçisi olmakla suçladılar.
- Şiirde daha çok bireysel (Bu yönüyle Fecriaticilere benzetebiliriz.) konulara yöneldiler.
- Roman ve öyküde sosyal meselelere eğildiler.
- Milliyetçilik düşüncesi, Kurtuluş Savaşı gibi konuları ele aldılar.
- Konuların İstanbul dışına çıkarılması da bu dönemin belirgin özelliklerinden biri oldu.
- Ayrıca aşk bu dönem roman ve hikâyesinin en önemli teması olarak dikkat çekti.
- Bu dönemin eserlerinde günlük konuşma dili kullanıldı.

Millî Edebiyat'ın başlangıcı sayılan Yeni Lisan makalesi hakkında bilgi vermeye çalışalım.

Yeni Lisan Hareketi

Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp, Ali Canip, Âkil Koyuncu'nun öncülüğündeki Genç Kalemler, "Millî bir edebiyat millî bir dille yaratılabilir." görüşünü ortaya atıp Türkçenin sadeleşmesi için şu ilkeleri kabul ve ilân ettiler:

- Yabancı dil bilgisi kuralları, Arapça, Farsça ad ve sıfat tamlamaları bırakılmalıdır.
- Arapça ve Farsça kelimeler Türkçede söylendikleri gibi yazılmalıdır.
- Başka Türk lehçelerinden kelimeler alınmamalıdır.
- İstanbul konuşması esas alınarak yeni bir yazı dili meydana getirilmelidir.
- Dil ve edebiyat Doğu - Batı taklitçiliğinden kurtarılmalıdır.
- Yabancı sözcükler, kendi dillerinde dil bilgisi bakımından hangi türden olursa olsun Türkçede ne olarak kullanılıyorsa dil bilgisi yönünden o türden sayılmalıdır.
- Terimler bilimle ilgili oldukları için aynen kullanılmalıdır.

Ömer Seyfettin'in kaleme aldığı bu ilkelerin yer aldığı makaleye *Yeni Lisan* makalesi adı verilmiştir.

Türk şair, yazar ve fikir adamları arasında kısa zamanda yayılan bu *Yeni Lisan* ve Millî Edebiyat anlayışı, bir edebiyat akımı hâlini almış ve devrin hemen hemen bütün şair ve yazarları bu anlayışla eserler vermişlerdir.

Yeni Lisan Makalesi Millî Edebiyat'ın ilkelerini belirleyecektir:

- Edebiyat İstanbul dışına da çıkacak, ülke gerçekleri işlenecektir.
- Dil halkın konuştuğu Türkçe olacak, yazı dili İstanbul Türkçesi olacaktır.
- Aruz bırakılacak, hece ölçüsü kullanılacaktır.

NOT

"Genç Kalemler" dergisinin ilk adı "Hüsün ve Şiir" dergisidir. Ali Canip Yöntem'in önerisiyle isim değişmiş. Bu değişiklikten sonra Ömer Seyfettin, Ali Canip'e bir mektup yazar. Edebiyat ve lisan da devrim yapmak üzere Ali Canip'e çağrıda bulunur.

Millî Edebiyat Dönemi'ndeki Fikir Hareketleri ve Temsilcileri

Osmanlı toplumunun siyasî, sosyal hayatında bazı değişiklikler yaşanmasına neden olan gelişmeleri şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1789 Fransız İhtilali'nin Osmanlı toplumunda uyandırdığı özgürlük fikri
  - II. Meşrutiyet'in ilan edilmesi
  - 1908'de İstibdat Dönemi'nin temsilcisi olan II. Abdülhamit'in tahttan indirilmesi ve özgürlük ortamının oluşması
  - Balkan Savaşları ve sonrasında milliyetçi isyanlar
  - Osmanlı'yı yeniden yükselme devrine geçirecek fikirlerin aranması
- Saydığımız bu nedenler Osmanlılık, İslamcılık, Batıcılık ve Türkçülük akımlarının doğmasına neden olmuştur. Bu akımların ortak noktası Osmanlı'yı içinde bulunduğu kötü durumdan kurtarmaktır.**

Osmanlıcılık

- II. Mahmut zamanında ortaya çıkmıştır.
- Fransız İhtilali'nden doğan milliyetçilik akımını bertaraf etmek için ortaya çıkmıştır.
- Devletin siyasî birliğini sürdürmek amacıyla oluşmuştur. Bunun için de dil, ırk ve din farkı gözetmeksizin herkesin Osmanlı vatan-daşı olduğu fikrini savunmuşlardır.
- II. Meşrutiyet'in ilk yarısına kadar hâkim olan bu düşünce Balkan Savaşları'nın kaybedilmesi ve Balkanlardaki Türk olmayan azınlıkların bağımsızlıklarını ilan etmeleriyle birlikte ağır bir darbe olarak zayıflamıştır, bu tarihten sonra Türkçülük düşüncesi ön plana çıkmıştır.
- Ahmet Mithat Efendi, Agah Efendi, Ahmet Mithat Paşa, Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal, Mizancı Murat bu düşüncüyü savunmuştur.

İslamcılık

- Önce siyasî düşünce olarak ortaya çıkmış, sonra edebiyat ve düşünce adamları tarafından savunulmuştur.
- Osmanlıcılık fikrinin işe yaramamasından kaynaklı ortaya çıkmıştır.
- Farklı ırklardan Müslümanları birleştirip kalkındırmak, Hristiyan dünyasının karşısında bir denge unsuru haline getirmek, Balkandaki Müslüman unsurların devletten kopmasını önlemek amacıyla ortaya çıkmıştır.
- Osmanlı Devleti içindeki Türk olmayan Müslüman halklarla kaynaşma, birlikte hareket etme düşüncesini ileri sürmüşlerdir. Bu fikir akımı II. Abdülhamit tarafından da desteklenmiştir.

MUSAHİPZÂDE CELAL (1868 - 1959)

- Osmanlı Sarayı'nın, bürokrasisinin, aile hayatının, dinî müesseselerin, örf ve adetlerin karikatürize ederek hemen hemen hepsini yanlı ve münferit hadiselerle dayandırarak gülünç tavrı, jest, kıyafet ve tiplerle sahnelendi ve bunlarla alay etti.
- On yedi komedi bir dram kaleme aldı.

Edebî Kişiliği

- Asıl adı Mahmud Celaleddin'dir.
- Daha çok müzikli komedi tarzında eserler yazdı.
- Meşrutiyet tiyatrosu ile Cumhuriyet tiyatrosu arasında bir köprü oldu.
- Türk tiyatrosundan özellikle orta oyunu geleneğinden yararlandı.
- Yakından tanıdığı saray ve konak hayatını, eski İstanbul'un eğlencelerini, töre ve âdetlerini, ticari hayatını eleştirel ve mizahi bir tutumla yansıttı.
- Ahmed Vefik Paşa'nın Molière çevirilerini inceledi.
- Sahne tekniği meseleleriyle derinlemesine ilgilendi.
- Oyunlarının çoğu bestelenip operet veya şarkılı komedi olarak sahneye konuldu.
- Dil ve üslup bakımından da edebî bir değer taşımayan eserler kaleme aldı. Bu eserleri dikkatsizce, aceleyle ve itinasız olarak kaleme aldı. Doğal olarak bu eserlerde dil bilgisi hataları ve cümle düşüklükleri fazlasıyla görüldü.
- Konularını Osmanlı İmparatorluğu'ndan, kendi deyişiyle "tarihin gölgesi altında hayal - meyal seçilen halk hayatından" aldı.
- 1927'de Darülbeydayi'de sahnelenen *Fermanlı Deli Hazretleri* adlı oyunuyla ünü yaygınlaştı.
- 1937'de yazdığı *Genç Osman* adlı basılmamış bir komedi eserinin olduğunu dile getirdi.
- İşlediği konuları genellikle Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş döneminin başladığını 17-18. yüzyıllardan aldı. Güldürme işlevinden uzaklaşmadan cahil-aydın, erdemli-erdemsiz, çıkarıcı-fedakar, ileri-geri çelişkileri içinde konularını vermeye çalıştı.
- Kendi toplum ortamı ve düşünce düzeyi içinde devrimci ve halkçı nitelikleri olan yazar, bir tek oyunu dışında (Selma) oyunlarının düşünce yanını geçmişin olaylarından, tarihsel gelişiminden aldı.
- Sosyal hicve yöneldiği piyesleri daha çok töre komedisi karakterleri taşıdı.
- *Aynaroz Kadısı* isimli eserinde; din sömürsünü, yobazlığı, kültür düşmanlığını işledi.

Eserleri

Tiyatro: *Köprülüler, İstanbul Efendisi, Macun Hokkası, Yedekçi, Lale Devri, Kaşıkçılar, Türk Kızı, Fermanlı Deli Hazretleri, Aynaroz Kadısı, Kafes Arkasında, Bir Kavuk Devrildi, Atlı Ases, Demirbaş Şarlı, Gülsüm*
Hatıra: *Eski İstanbul Hayatı*

İBNÜRREFİK AHMET NURİ (1874 - 1935)

- Komedi ve vodvil ustası olarak tanındı.
- Kaba çizgili güldürü ve töre komediyalarında daha çok aile kurumunu ele alarak kadın – erkek, karı – koca, ana – baba ve çocuk ilişkilerini güldürüyü ön planda tutan bir yönelimle vermeye çalıştı.

Edebî Kişiliği

- Darülbeydayi'nin yönetim kurulu üyeliğine seçildi.
- Mahmut Yesari ve Reşat Nuri'yle haftalık Kelebek dergisini çıkardı.
- Tiyatroya mizah yoluyla eğitsel bir kimlik kazandırdı.
- Hem yönetici kimliğiyle hem oyun yazarlığı kimliğiyle hem oyuncu kimliğiyle sürekli tiyatronun içinde oldu.
- Sadece tiyatro yazarlığı değil oyunculuk ve yöneticilik gibi pozisyonlar aracılığıyla daima tiyatronun içinde oldu.
- *Alemdâr* adlı oyunda başrolde oynadı.
- Eserlerinde, devrinin meselelerine yaptığı telmihlerle güldürmeyi amaçladı.
- 1919 - 1922 yılları arasında Darülbeydayi'de birçok eseri oynanan yazar, halkın gülme ihtiyacını karşılamak üzere eser yazdığını çeşitli vesilelerle dile getirdi.
- Eserlerinin birçoğunu Fransız komedilerinden uyarladı.
- Çalışmalarına Cumhuriyet Dönemi'nde de devam eden sanatçı, Cumhuriyet tiyatrosunun oluşmasında da gelişmesinde de büyük katkıda bulundu.
- Çok beğenilen bir piyesinin (Sekizinci) adını da sonradan kendine soyadı olarak seçti. Alfred Savoir'ın *La Huitième Femme de Barbe-Bleu* (Mavi Sakalın Sekizinci Karısı) adlı oyunundan uyarladığı *Sekizinci* adlı tiyatro eseri, en tanınmış oyunu oldu. Cumhuriyetin ilanından sonra soyadı kanunu çıkınca bu ismi, soyadı olarak seçti.
- Galatasaray Lisesi'nde öğrenci iken arkadaşlarıyla büyük bir bahçede mahalle halkına oyunlar sunmaya başladı. Sundukları bu oyun genellikle Namık Kemal'in *Zavallı Çocuk* adlı tiyatro oyunu oldu. Bu oyunun yanı sıra ilk komedilerini de bu yıllarda yazdı ve mahalle halkı önünde canlandırmaya başladı. Yazdığı ve mahalleli önünde oynadığı ilk oyuna *Çoban Kızı* adını verdi.

Eserleri

Oynanan Oyunları	<i>Yegâne Odalık, Hisse-i Şayia, Ceza Kanunu, Dört Cihar, Lokman-zâde Sekizinci, Ceza Kanunu, Son Altes, Zuhai Burcunda.</i>
Kitaplaşan Oyunları	<i>Ceza Kanunu, Nakış, Şeriye Mahkemesinde, Ankara: Cumhuriyet Halk Fırkası, Belkıs, Himmetin Oğlu: Müzikali Komediya, Son Altes, İpekçi Merhum</i>
Uyarlama Oyunları	<i>Alemdâr, Sivrisinekler, Münevver'in Hasbihali, Fırsat Yoksulu, Gücü Gücü Yetene, Kadın Tertibi, Gerdaniye Buselik, Eski Adetler, İzdivaç Projesi, Açık Bono, Büyük Yemin, Türabizadeler, İpekçi Merhum</i>
En Başarılı Uyarlamaları	<i>Gelin Kaynana, Hoşkadem Gebe, Kısmet Değilmiş, Ceza Kanunu, Hisse-i Şayia, Çürük Merdiven</i>

32. Mikro Konu: MİLLÎ EDEBİYATTA ÖĞRETİCİ METİNLER

Öğretici Metinler

- Sosyal ve siyasî şartlar nedeniyle siyaset, dil, tarih milliyetçi ve bilimsel konular işlendi.
- Bu dönemin öğretici metinlerinde de yalın bir dil kullanıldı.
- Bu dönemde Ziya Gökalp İslamiyet öncesini Yahya Kemal ise İslamiyet sonrası Türk kültür ve tarihini ön plana çıkardı.

MEHMET FUAD KÖPRÜLÜ (1890 - 1966)

- Türk edebiyatı ve tarihi ile ilgili ilk bilimsel çalışmaları yaptı.
- Türk tarihinin ilk dönemlerine kadar inerek ilk Türk topluluklarının tarihini ve edebiyatını inceledi
- Fecriati kütüphanesinde yer alan beş eserden biri olan *Hayat-ı Fikriye* isimli makaleyi kaleme aldı.
- Ordinaryus unvanını alan ilk isim oldu.

Edebî Kişiliği

- Türk edebiyatını Batılı yöntemlerle inceleyen ilk bilgin oldu.
- Önceleri sanatın şahsi ve muhterem olduğuna inandı ve Fecriati topluluğuna katıldı.
- Ziya Gökalp'in etkisiyle Millî Edebiyat'a yöneldi. Millî Edebiyat'a katıldıktan sonra heceyle şiirler yazdı. *Türk'ün Duası* (Balkan Savaşları'nı anlatır) sevilen şiirlerinden biri oldu.
- Türkçü bir tarih ve bilim görüşünden yola çıktı.
- Hece ölçüsü ile duygu yüklü şiirler kaleme aldı.
- *Türk Edebiyatı Tarihinde Usul* adlı bir makale yayımlayarak tarih inceleme metodlarını açıkladı.
- Şairlerimiz ve şiirleri üzerine yaptığı incelemelerini daha çok Yeni Mecmua'da yayımladı. Özellikle edebiyat tarihi konusunda yaptığı çalışmalarıyla tanınan sanatçı, Türk edebiyatı tarihinin kurucusu sayıldı. Edebiyatı, tarih - eser - şahıs üçgeninde modern ve bilimsel yöntemlerle inceledi
- Önceleri bireysel konuları işledi sonra toplumsal konulara yöneldi. Fakat asıl ününü dil ve tarih alanında yaptığı araştırmalarla kazandı.
- Fransız sembolistleri tanıtan yazılar yazdı.
- Divan ve halk şiiri üzerine incelemeler yaptı

Eserleri

Araştırma - İnceleme: Yeni Osmanlı Tarih-i Edebiyatı, Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Türk Edebiyatı Tarihi, Divan Edebiyatı Antolojisi, Türk Saz Şairleri Antolojisi, Türk Dili ve Edebiyatı Hakkında Araştırmalar, Millî Edebiyat Cereyanının İlk Mübeşşirleri ve Divan-ı Türk-i Basit, Türkiye Tarihi, Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu

RUŞEN EŞREF ÜNAYDIN (1892 - 1959)

- Mustafa Kemal Paşa'nın yakın çalışma arkadaşlarından biri oldu.
- Mustafa Kemal Paşa'yı Türk basınına tanıtan ilk kişi olmasıyla ünlendi.
- Sanatçının İstanbul hakkında çok eser vermesi sanatçıya "İstanbul Seyyahı", "Çeşmeler Kâşifi" sıfatlarını kazandı.

Edebî Kişiliği

- Mensur şiir, şiir, mülakat, hatıra, deneme, gezi, öykü türlerinde yapıtlar kaleme aldı.
- Türk edebiyatının ilk edebî mülakatı olan *Diyorlar ki* isimli eseri kaleme aldı.
- Milli Mücadele Dönemi'ndeki yazılarıyla tarihe önem verdi, kaybettığımız toprakların acısını yaşadı.
- Cahit Sıtkı Tarancı'nın *Affan Dede* şiirinin de kahramanı olan *Affan Dede* hikâyesi geniş kesimlerce sevilerek okundu.

Eserleri

Diyorlar ki, Geçmiş Günler, İstiklal Yolunda, Damla Damla, Anafartalar Kumandanı Mustafa Kemal ile Mülakat, Çanakkale'de Savaşanlar Dediler ki

Hikâye: *Affan Dede*

YUSUF AKÇURA (1879 - 1935)

- Tatar asıllı Türk yazar ve siyaset adamıdır.
- Sanatçı kimliğinden çok siyasî kimliği ile ön plana çıktı. Türkçülük fikirlerine sadık kaldı. Sosyalist fikirleri de yakından tanıyan bir insan olarak bu fikirleri Türkçülük fikirleriyle bağdaştırmaya çalıştı.

Edebî Kişiliği

- Türk Tarih kurumunun kurucu üyeleri arasında yer aldı.
- "Kazan Muhabiri" adıyla bir gazete çıkardı.
- "Rusya Müslümanları İttifakı" isimli siyasal partinin kurucuları arasında yer aldı.
- Türkçülük fikri Balkanlardan Çin'e kadar çeşitli ülkeleri kapsadı.

Eserleri

Şurayı Ümmet'te Çıkan Makalelerim, Üç Tarzı Siyaset, Siyaset ve İktisat, Türkçülüğün Tarihi, Türk Milliyetçiliğinin Kökenleri, Rusya'daki Türk Tatar Müslümanların Şimdiki Vaziyeti ve Emelleri, Osmanlı İmparatorluğunun Dağılma Devri, Türk Yıllığı, Mevkufiyet Hatıraları

1. ---, sadece romanlarında değil, tiyatrolarında da memleket edebiyatı oluşturmuştur. Tiyatrolarında hatıralarla güzelleşen bir sahne tekniği dikkat çeker. Balıkesir Muhasebecisi, Tanrıdağı Ziyafeti oyunları da kendisine aittir.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıda verilen sanatçılardan hangisi getirilmelidir?

- A) Müsahipzâde Celal
- B) Aka Gündüz
- C) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
- D) Halide Edip Adivar
- E) Reşat Nuri Güntekin

2. I. Yazın hayatına mütareke yıllarında başladı.
II. Şiirlerini genellikle hece ile yazmıştır.
III. Dili oldukça sade, üslubu samimidir.
IV. Lirik bir hava sezilir şiirlerinde.
V. İlk şiirlerini duygulu bir genç kız ruhu ve kısmen mistik eğilimlerle yazmıştır.
VI. İlk şiirlerinden sonra âşık edebiyatından etkilenmiştir.
VII. Gecedden Taşan Dertler, Yayla Türküsü yapıtlarından bazılarıdır.

Yukarıdaki özellikler aşağıdaki sanatçıların hangisine aittir?

- A) Halide Nusret Zorlutuna
- B) Halide Edip Adivar
- C) Ruhsan Nevvare
- D) Fatma Aliye Hanım
- E) Aka Gündüz

3. Aşağıdaki dergilerin hangisi Millî Edebiyat akımının gelişmesi için bir uğraş içine girmemiştir?

- A) Çocuk Bahçesi
- B) Hürriyet
- C) Yeni Mecmua
- D) Genç Kalemler
- E) Türk Yurdu

4. Mehmet Akif'in şiiri için aşağıdakilerin hangisi söylenemez?

- A) İstanbul'un fakir semtlerinin hayatını, yoksulluklarını anlattığı şiirleri de vardır.
- B) Batı edebiyatı nazım şekillerinden kaçan şairin bazı eserlerinde natüralizmin izleri görülebilir.
- C) Şiirleri bir gözlemin ürünü olmaktan çok ilhamın ürünleridir.
- D) Vezin olarak daima aruzu tercih eden şair, hece vezniyle ilgilenmemiştir.
- E) Şiirlerini genellikle mesneviye benzeyen tarzda düz ayak örgüsüyle yazmıştır.

5. I. Reşat Nuri'nin Anadolu'da öğretmen temasını işlediği bir romanıdır.
II. Romanda asıl anlatılmak istenen konu merhamet duygusudur.
III. Olayın kahramanı Bursa'da öğretmenlik yapan Zehra Öğretmen'dir.

Bu özellikler aşağıdaki eserlerden hangisiyle ilgilidir?

- A) *Son Sığınak*   B) *Çalılıkuşu*   C) *Tanrı Dağı Ziyafeti*
- D) *Acımak*   E) *Tanrı Misafiri*

6. Fecriati ve Millî Edebiyat hareketinin içinde yer aldığı için her iki edebiyatın sanat anlayışına uygun şiirler kaleme aldı. Genç Kalemler'e katıldıktan kısa bir süre sonra aruzu bırakıp hece ölçüsüyle şiirler yazdı. Daha sonra ise şiiri de bırakıp edebî incelemelerle uğraştı. ---, şiirlerinin bir kısmını *Geçtiğim Yol* isimli eserde topladı.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıda verilen sanatçılardan hangisi getirilmelidir?

- A) Ömer Seyfettin
- B) Yakup Kadri
- C) M. Emin Yurdakul
- D) Ziya Gökalp
- E) Ali Canip Yöntem

1. 1911'de Genç Kalemler dergisinde *Turan* şiirini yayımladı. İstanbul Üniversitesinde verdiği sosyoloji dersleri vermiştir. Turan fikrinin Türk milletinin "uzak ideali" fikri kendisindir. **Yukarıdaki parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Ömer Seyfettin
- B) Ali Canip Yöntem
- C) M. Emin Yurdakul
- D) Ziya Gökalp
- E) Rıza Tevfik Bölükbaşı

2. I. Halide Edip Adıvar'ın Kurtuluş Savaşı odaklı eserlerindedir.
II. İstanbullu bir aydın olan Peyami'nin anı defteri olarak sunulmuştur.
III. Aynı başlıklar altında on üç bölümden oluşur.
IV. Ali Kemal, Mehmet Emin Yurdakul gibi yaşamış kişiler de anılır eserde.
V. Romanda İzmir'in işgalinin yarattığı duyarlılık, İstanbul'daki direnç eylemleri, İstanbullu vatanseverlerin düzenledikleri Sultanahmet mitingi konuları da işlenmiştir.

Yukarıdaki özellikler aşağıdaki eserlerin hangisine aittir?

- A) *Tatarcık*
- B) *Vurun Kahpeye*
- C) *Handan*
- D) *Akile Hanım Sokağı*
- E) *Ateşten Gömlek*

3. Aşağıdaki yargılardan hangisinde Yakup Kadri Karaosmanoğlu'yla ilgili bir bilgi yanlış vardır?

- A) Kahire'de doğmuş, milletvekilliği ve büyükelçilik yapmıştır.
- B) Romanlarında toplumsal konulardan çok bireysel konuları işlemiştir.
- C) Roman, hikâye, anı gibi türlerde eserler vermiştir.
- D) Yahya Kemal ile nev - yunanilik akımına yönelmiştir.
- E) Başlangıçta Fecriati içinde yer almıştır.

4. I. Eski değer yargılarının yıkılışı ve paranın getirdiği yaşama biçimi ahlaki bir aile çerçevesi içinde anlatılır.
II. Ali Rıza Bey; karısı Hayriye Hanım, oğlu Şevket, kızları Necla ve Leyla asıl kahramanlardır.
III. Temel mesaj, yozlaşmanın altında yatan neden kapitalizm değil, yanlış Batılılaşmadır.

Bu özellikler aşağıdaki eserlerden hangisiyle ilgilidir?

- A) *Kızılıcak Dalları* B) *Kavak Yelleri* C) *Son Sığınak*
- D) *Dudaktan Kalbe* E) *Yaprak Dökümü*

5. Millî Edebiyat Dönemi roman ve öyküsü ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Roman ve öykü bu dönemde Anadolu'yu da ağırlamaktadır.
- B) Dilde sadeleşme amaçlanmış, yalın, anlaşılır bir dil oluşturulmuştur.
- C) Toplumsal konular işlendiği için öykü ve roman tekniği zayıflamıştır.
- D) Sanatçılar gözlemledikleri yurt sorunlarını eserlerine yansıtılmışlardır.
- E) Bazı eserlerde tema olarak Turancılık, Osmanlılık, İslamcılık, Batıcılık olarak ele alınmıştır.

6. Yahya Kemal ile ilgili olarak aşağıdakilerin hangisi yanlıştır?

- A) Şiirde biçim mükemmelliğini arar.
- B) Nazmı nesirden uzaklaştırmıştır.
- C) Şiirinde ahenk, temel unsurdur.
- D) Hece veznini hiç kullanmamıştır.
- E) Toplum sorunlarıyla ilgilenmemiştir.

ÜNİTE 11

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATI

MİKRO KONULAR

33. Mikro Konu: Cumhuriyet Dönemi Edebiyatında Öz (Saf) Şiir
34. Mikro Konu: 1920 - 1960 Yılları Arasında Toplumcu Şiir, Maviciler
35. Mikro Konu: Millî Edebiyat Zevk ve Anlayışını Ön Plana Çıkaranlar
36. Mikro Konu: Garipçiler (Birinci Yeniciler)
37. Mikro Konu: İkinci Yeniciler
38. Mikro Konu: Garip Dışında Yeniliği Sürdüren Şiir
39. Mikro Konu: Dinî Değerleri, Geleneğe Duyarlığı ve Metafizik Anlayışı Öne Çıkaran Şiir, Hisarcılar
40. Mikro Konu: 1960 Sonrası Toplumcu Eğilimleri Yansıtan Şiir
41. Mikro Konu: 1980 Sonrası Türk Şiiri
42. Mikro Konu: Cumhuriyet Dönemi Halk Şiiri
43. Mikro Konu: Millî Duyarlığı Yansıtan Roman ve Hikâyeler
44. Mikro Konu: Toplumcu Gerçekçi Roman ve Hikâyeler
45. Mikro Konu: Bireyin İç Dünyasını Esas Alan Roman ve Hikâyeler
46. Mikro Konu: Modernizmi ve Postmodernizmi Esas Alan Roman ve Hikâyeler
47. Mikro Konu: Cumhuriyet Döneminde Tiyatro
48. Mikro Konu: Cumhuriyet Döneminde Öğretici Metinler

33. Mikro Konu:

CUMHURİYET DÖNEMİ EDEBİYATINDA ÖZ (SAF) ŞİİR

Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Edebiyatı

Kurtuluş Savaşı'nın kazanılmasından sonra, 1923'te Türkiye Cumhuriyeti kurulmuştur. Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte, her alanda olduğu gibi edebiyat ve sanatta da yeni bir dönem başlamıştır. Cumhuriyet Dönemi'nde dili sadeleştirme çalışmaları hızlanmış, Türk Dil Kurumu kurulmuştur. Dil devrimiyle birlikte Türkçe ve Türk Edebiyatı gerçek macerasına girmiş; milliyetçi, halkçı, yenilikçi, modern sanat görüşlerinin benimsendiği bir edebiyat doğmuştur. Bu dönemde edebiyat, millileşme akımının devamı olarak hızlı bir gelişme göstermiştir. Edebiyatımız Batı taklitçiliğinden kurtulmuş, yeni bir atılımla kendi kişiliğini bulmuş, halk - aydın arasındaki mesafe büyük ölçüde kapanmıştır. Bu dönemde sanatçılar, yeni kurulan Cumhuriyet'in, Atatürk ilke ve devrimlerinin yaygınlaşıp benimsenmesinde önemli bir rol üstlenmişlerdir. İşte 1923'ten sonra oluşmuş bu edebiyata Cumhuriyet edebiyatı denir.

Cumhuriyet Edebiyatına Genel Bakış

- Millî Edebiyat sanatçıları (ölemleri nedeniyle Ömer Seyfettin ve Ziya Gökalp hariç) Cumhuriyet'ten sonra da yazmaya devam etmişlerdir.
- Bu dönem edebiyatı cumhuriyetin getirdiği değerler sistemini yansıtır.
- Kaynağında milliyetçilik ve medeniyetçilik vardır.
- Cumhuriyet Dönemi edebiyatında yapılan değişikliklerle edebiyatımız; biçim, içerik, dil, üslup bakımından çağdaş edebiyatlar düzeyini yakalamıştır.
- Daha önceden sanatçılar hep İstanbul çevresinden çıkarken Cumhuriyet'le bu çehre değişmiş, yoksul köylü çocukları arasında da sanatçılar çıkmıştır.

Cumhuriyet'in kuruluşunda etkili olan yoksul köylüler artık Cumhuriyet Dönemi'nde kaleme alınacak eserlerin birer kahramanı olarak karşımıza çıkacaktır.

Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı'nın Genel Özellikleri

- Aruz ölçüsü bırakılıp serbest ölçü ve hece ölçüsü kullanıldı.
- Dilde sadeleşme hareketi başarıya ulaştı ve İstanbul Türkçesi esas alındı.
- Edebiyatımız İstanbul aydınlarının tekelinden kurtulmaya başladı.
- Sanatçılar; Atatürk ilkelerini yaymayı, halkı aydınlatmayı bir görev saymışlardır.
- Anadolu'dan aydın çıkmaya başladı.
- Romanda ve hikâyede halk gerçekleri tamamen yerleşti.
- Kurtuluş Savaşı'nı konu alan romanlar yazıldı.
- Edebiyat eserlerinde yurt güzellikleri, millî sorunlar ve Anadolu halkının yaşam biçimi işlendi.
- Uluslararası düzeyde sanatçı yetişti.
- Tiyatro ve deneme alanında büyük gelişmeler kaydedildi.
- Şiir, roman, hikâye ve tiyatro gibi türler gelişmiş; bu türlerde Batı edebiyatı ölçüsünde başarılı örnekler verilmiştir.
- Bu dönemden itibaren farklı edebî topluluklar ortaya çıkmaya başladı.

NOT

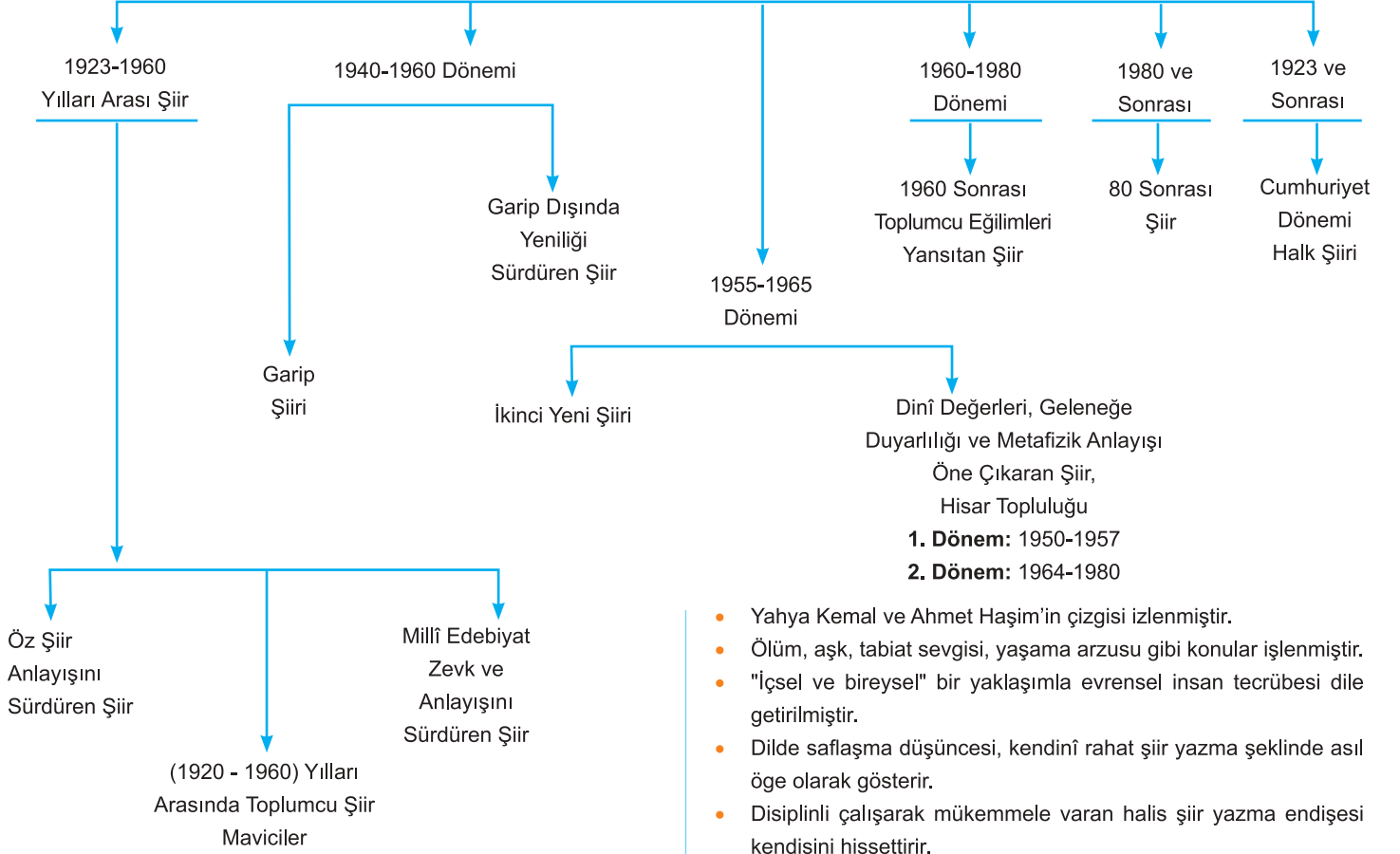
Cumhuriyet Dönemi'ndeki Topluluklar

- Yedi Meşaleciler (1928-1933)
- Birinci Yeni (Garipçiler) (1940-1950)
- Hisar Topluluğu (1950-1957), (1964-1980)
- Maviciler (1952-1956)
- İkinci Yeniciler (1955-1965)

Latin alfabesinin kabulü ve okuma seferberliği sonucu Cumhuriyet Dönemi'nde kaleme alınan eserler daha fazla okurla buluşmuştur.

Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri

- Yahya Kemal ve Ahmet Haşim'in çizgisi izlenmiştir.
- Ölüm, aşk, tabiat sevgisi, yaşama arzusu gibi konular işlenmiştir.
- "İçsel ve bireysel" bir yaklaşımla evrensel insan tecrübesi dile getirilmiştir.
- Dilde saflaşma düşüncesi, kendini rahat şiir yazma şeklinde asıl öge olarak gösterir.
- Disiplinli çalışarak mükemmele varan halis şiir yazma endişesi kendisini hissettirir.
- Millî Edebiyat Dönemi'nde sadeleşen dil; şiir dili olarak benimsenmiş, bireysel duyarlılık yolunda Türkçe daha da zenginleştirilmiştir.

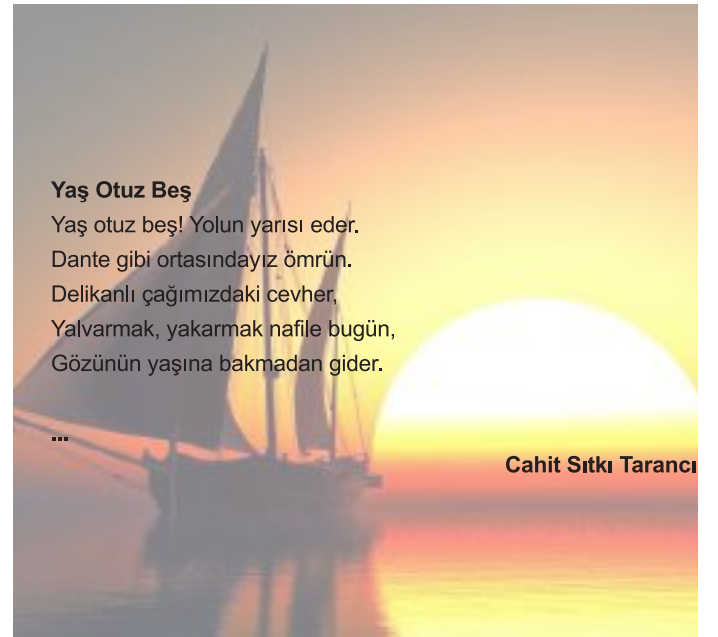
Cumhuriyet Dönemi Edebiyatında Öz Şiir

Saf şiir anlayışı; Paul Valery'nin şiirde dili her şeyin üstünde tutan görüşünden hareketle, Batı edebiyatından Paul Valery, Stephane Mallarme ve divan şiirinin biçimci yapısından bir hayli etkilenen şairlerimizde görülen ortak zevk ve anlayışa verilen addır.

Türk edebiyatında "Saf Şiir" eğilimi Ahmet Haşim'in *Şiir Hakkında Bazı Mülâhazalar* adlı makalesiyle (Türk edebiyatında ilk poetika örneği kabul edilir.) başlar.

Öz Şiir

- Sembolist şairlerin şiir ve görüşlerinden etkilenmişlerdir.
- Şiiri soylu bir sanat olarak kabul etmişlerdir.
- İmge ve çağrışımlara dayalı bir dil kullanılarak şiire özgü bir dünya kurulmuştur.
- Estetik ön plana çıkarılmış, didaktik tutumdan uzak durulmuştur.
- Şiirde ahenge önem verilmiş. (Söyleyiş tarzı, kafiye, aliterasyon gibi ses benzerliklerinden yararlanılmıştır.)
- Düzyazıya özgü ögeler şiirden uzaklaştırılmıştır.
- Şiirde biçim endişesi duyan bu şairlerde dize ve dil, baş tacı olmuştur.

Yaş Otuz Beş

Yaş otuz beş! Yolun yarısı eder.
Dante gibi ortasındayız ömrün.
Delikanlı çağımızdaki cevher,
Yalvarmak, yakarmak nafile bugün,
Gözünün yaşına bakmadan gider.

...
Cahit Sıtkı Tarancı

1. Cumhuriyet Dönemi halk şiiriyle ilgili aşağıdaki açıklamalardan hangisi yanlıştır?

- A) Farsça sözcükler şiirde varlıklarını korumuşlardır.
- B) Geleneksel temalara yeni ve güncel konular da eklenmiştir.
- C) Geleneksel biçim ve türler devam ettirilmiştir.
- D) Konuşma diliyle yalın bir anlatım kullanılmıştır.
- E) Saz eşliğinde şiir söylenme geleneği sürdürülmüştür.

2. Aşağıdakilerden hangisi Cumhuriyet Dönemi şiirinin genel özelliklerinden biri değildir?

- A) Divan, halk ve Batı şiirlerinden faydalanmıştır.
- B) Ortak konuşma ve yazı diliyle oluşmuştur.
- C) Yenilikçi yenileşmeye açıktır.
- D) Şairler tezkirelerinde şiirin kuralları açıklanmıştır.
- E) Farklı özelliklerde akım ya da eğilimler görülmüştür.

3. Cumhuriyet Dönemi Türk edebiyatıyla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Sosyal ve kültürel alanlarda değişimlerin yaşandığı edebiyattır.
- B) Anadolu ve halkın sorunlarına eğilen bir edebiyattır.
- C) Değişik türlerinde başarılı eserler verilmiş bir edebiyattır.
- D) Sade bir dilden yana tavır takınan bir edebiyattır.
- E) Aruz ve hece ayrımı yapılmayan bir edebiyattır.

4. Birinci Yeniler, şiir türünde önemli değişiklikler yapmıştır. Aşağıdakilerden hangisi bu değişikliklerden biri değildir?

- A) Ölçü ve uyağı önemsememek
- B) Kuru ve söylevci yurt güzellmelerini terk etmek
- C) Söz sanatlarından uzak durmaya çalışmak
- D) Günlük konuşma dilini kullanma
- E) Belirli konularda şiir yazma

**5. I. Hece ölçüsü tamamen bırakılmış, serbest ölçü kullanılmıştır.
II. Konuşma dili ile yazı dili arasındaki fark kalkmıştır.
III. Kaynağında milliyetçilik ve medeniyetçilik vardır.
IV. Roman ve öyküde toplumcu gerçekçilik anlayışı izlenmiştir.
V. Ömer Seyfettin dışındaki Millî edebiyat sanatçıları bu dönemde de yazmışlardır.**

Yukarıda numaralanmış cümlelerin hangisi Cumhuriyet dönemi edebiyatının özelliği değildir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

6. Aşağıdakilerden hangisi, Cumhuriyet Dönemi'nde "Öz Şiir" anlayışını sürdüren şairlerin özelliklerinden biri değildir?

- A) Nazmı nesre yaklaştırmışlardır.
- B) Yahya Kemal ve Ahmet Haşim'in çizgisini sürdürmüşlerdir.
- C) Estetiği ön plana çıkarak didaktik tutumdan uzak durmuşlardır.
- D) İmge ve çağırışına dayalı bir dil kullanmışlardır.
- E) Sembolizmden etkilenmişlerdir.

1. Aşağıdaki verilen yargıların hangisindeki bilgi yanlıştır?

- A) İkinci Yeni şairleri halkı aydınlatmayı amaçlamışlardır.
- B) Garipçiler şiirde ölçü ve kafiyeye karşı çıkmışlardır.
- C) Hisarcılar, Garipçilere tepki göstermişlerdir.
- D) Yedi Meşaleciler "sanat için sanat" anlayışını benimsemişlerdir.
- E) Maviciler 1954 yılında toplumcu çizgiye kaymışlardır.

2. Aşağıdakilerden hangisi, 1980 sonrası Türk şiirinde görülen özelliklerden biri değildir?

- A) Kapalı ve karmaşık bir anlatım egemendir.
- B) Divan şiirinin duyuş, biçim bakımından yansımasıdır.
- C) İmge ve çağrışımlara dayalıdır.
- D) Düzyazıya özgü öğelere yer verilmiştir.
- E) İkinci Yeni şiiri ile benzer yönleri vardır.

**3. I. İlkelerini "samimilik, içtenlik, canlılık, devamlı yenilik" sözleriyle açıklamışlardır.
II. Fransız edebiyatını kendilerine örnek almışlardır.
III. Türk şiirine herhangi bir yenilik getiremeden dağılmışlardır.
Yukarıda numaralanmış cümlelerde özellikleri verilen topluluk aşağıdakilerden hangidir?**

- A) Garipçiler
- B) Beş Hececiler
- C) Fecriâti
- D) II. Yeniciler
- E) Yedi Meşaleciler

4. Aşağıdakilerden hangisi Millî Edebiyat akımının görüşleri doğrultusunda yayımlanan dergilerden biri değildir?

- A) Türk Derneği
- B) Yeni Mecmua
- C) Dergâh
- D) Malumat
- E) Çocuk Bahçesi

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "Yedi Meşaleciler" ile ilgili verilen bilgi yanlıştır?

- A) Adlarını "Yedi Meşale" adlı dergiden alırlar.
- B) "Yenilik, içtenlik ve özgünlük" en önemli ilkelerdir.
- C) Beş Hececiler'e tepki olarak ortaya çıkmışlardır.
- D) Cumhuriyet Dönemi'nin son büyük topluluğudur.
- E) Sanat için sanat anlayışıyla orta çıkmışlardır.

**6. I. 1930'larda ortaya çıktılar, ancak daha çok 1940'tan sonra edebiyatımızda etkili oldular.
II. İnsanı toplumsal ilişkileri içinde ele adılar
III. Toplumdaki aksaklıkları, çarpıklıkları saptayıp sergilemeyi yeterli görmemişlerdir.
IV. Bu anlayışa göre toplumun kölelik çağından feodalizme, feodalizmden kapitalizme ve kapitalizmden de sosyalizme doğru geliştiğini kavratılması gerekir.
Yukarıdaki numaralanmış cümlelerde özellikleri verilen anlayış, aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Toplumcu gerçekçiler
- B) Hisarcılar
- C) Maviciler
- D) Yedi Meşaleciler
- E) Beş Hececiler

ÜNİTE 12

EDEBÎ AKIMLAR VE DÜNYA EDEBİYATI

MİKRO KONULAR

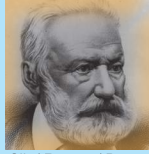
49. Mikro Konu: Edebî Akımlar

50. Mikro Konu: Dünya Edebiyatı

51. Mikro Konu: Türkiye Dışındaki Çağdaş Türk Edebiyatı

Romantizm ve Temsilcileri

- 18. yüzyılda Fransa'da doğdu.
- Klasisizme tepki olarak doğdu.
- Kurucusu, Jean Jacques Rousseau'dur.
- Klasisizmin, akla ve sağduyuya verdiği önemi reddedip duygu ve hayale değer verdiler.
- "Deha akıldadır." diyen klasiklere, "Deha yürektedir." karşılığını verdiler.
- Sınırsız bir hayal gücüne kavuşan sanatçı kendini daha özgür, daha yaratıcı gördü.
- Akımın ortaya çıkmasında özgürlük, adalet gibi kavramların yerleşmesini sağlayan Fransız Devrimi'dir.
- Romantik sözcüğünü ilk olarak J. J. Rousseau *Yalnız Gezenin Hayalleri* isimli eserinde kullandı.
- V. Hugo'nun kaleme aldığı *Cromwel* isimli dramın ön sözü ve *Hernani* isimli eseriyle, klasisizme karşı büyük başarı sağlandı.
- Klasik edebiyatın kural ve şekilleri bırakılır.
- Klasiklerin önemsemediği "din"e önem verildi.
- Konular eski Yunan ve Latin edebiyatı yerine Hıristiyanlıktan, tarihten ve günlük yaşamdan alındı.
- Ulusal ve dinsel konular işlendi.
- Dram türü bu akımla ortaya çıktı.
- Romantizm; hüznün, melankoli edebiyatıdır.
- Toplumun her kesimden insanı ve onların yaşamını eserlerine taşımışlardır.
- Klasikler tipe önem verirken, romantikler karakter üzerinde durdu.
- Az rastlanan olay ve kişiler seçildi.
- Akıl yerine duygulara ve hayallere önem verirler.
- Sanatçılar kendi eserlerinde kişiliklerini gizlemezler.
- Sanat toplum içindir görüşünü benimsemişlerdir.
- Sanatçılar sanatlı ve süslü bir dil kullanmıştır.
- Sanatçılar, metafizik konulara da yer vermişlerdir.
- Tabiat önemlidir. Gözlem ve tasvire önem verilir.
- Romantizmde tezat önemlidir.
- Konular işlenirken iyi, kötü, doğru, yanlış gibi karşıtlıklardan ve özgürlük, eşitlik gibi konulardan yararlanırlar.
- Tiyatroda üç birlik kuralı terk edilir.
- Dram türü bu dönemde gelişmiştir.

Şiir / Roman / Dram
Victor Hugo

Şiir / Roman / Deneme
Chateaubriand

Şiir / Roman
Lamartine

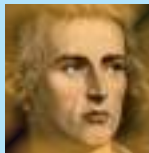
Şiir / Roman / Öykü
Alfred De Musset

Şiir
Alfred De Vigny

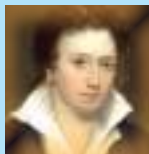
Şiir / Roman
Goethe

Şiir / Dram
Schiller

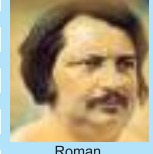
Şiir
Keats

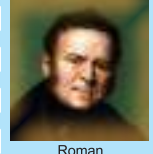
Şiir
Shelley

Realizm (Gerçeklik) ve Temsilcileri

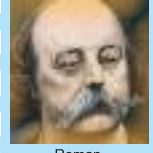
- 19. yüzyılın ikinci yarısında Fransa'da doğdu.
- Romantizme tepki olarak doğdu.
- Kurucusu Honore De Balzac'tır.
- Pozitivizm'in edebiyata uygulanması realizmi doğurmuştur.
- Realizm, pozitivizmin bir koşulu olarak gözleme büyük değer vermiştir.
- İnsanın duygularının onu aldatacağı savunulmuş, görülenin olduğu gibi verilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur. "Roman dediğin, bir uzun yol üzerinde gezdirilen aynadır." görüşüyle gerçeğe verilen değer anlatılır.
- Sanat; din, ahlak, sosyal amaç ile ilgilenmek zorunda değil demişlerdir.
- Tarihçiler geçmiş zamanın, romancılar ise şimdiki zamanın hikâyecisidir." Sözü realistlerin felsefesini ortaya koyar.
- Olağanüstü görülen istisnai olaylara yer verilmez.
- Realizmde anlatılan kişi, tam anlamıyla insandır. Çevresiyle davranışlarıyla, tutkularıyla en ince ayrıntısına kadar tanıtilen bir insan görülür eserde.
- Realizmde, sanatçı eserle okuru baş başa bırakmak için kendini gizler. Bu yönüyle Klasisizme benzer.
- Sanat için sanat yapılır; eserde toplumu eğitme amacı güdülmez.
- XX. yüzyılda Gorki ile birlikte toplum sorunlarını işleyen "toplumcu gerçekçilik" anlayışı oluştu.
- Eserde biçim kusursuzluğu önemlidir.
- Üslubun açık, sağlam, yapmacıksız, söz oyunlarından uzak olmasına önem verilir.
- Realizm, bir roman ve hikâye akımıdır.

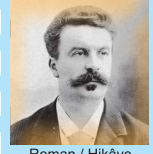
Roman
Balzac

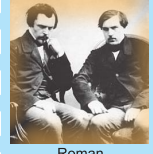
Roman
Stendhal

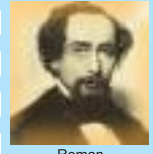
Roman
Gustave Flaubert

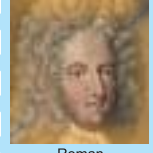
Roman / Hikâye
Maupassant

Roman
Goncourt Kardeşler

Roman
Charles Dickens

Roman
Daniel Defoe

Roman
Charlotte Bronte

Roman
Herman Melville

12. ÜNİTE: Edebî Akımlar ve Dünya Edebiyatı

- Kendisinden oldukça yaşlı bir kadın olan Laure'de Berny'e âşık oldu.
- Bazı önemli eserleri: *Şuanlar* (Bu eser tarihi bir romandır), *Evliliğin Fizyolojisi ve Özel Yaşamdan Sahneleri*, *Paris Mektupları Louis Lambert*, *Mutlak Peşinde*, *Sönmüş Hayaller*, *Cromwell*, *Köy Hekimi*, *Goriot Baba*, *Vadideki Zambak*, *Cesar Brittoeau*, *Bette Abla*, *İki Gelinin Hatıraları*, *Kibar Fahişeler*

Stendhal (Stendal)

- Realizm akımının ve psikolojik roman türünün öncülerindendir.
- *Kızıl İle Kara*, *Parma Manastırı* romanlarıyla tanınmıştır.

Maupassant (Mopasan)

- Roman ve hikâye yazarıdır.
- Olay hikâyeciliğinin dünya edebiyatındaki öncüsüdür.
- Burjuva yaşamına duyduğu tiksinti romantizme onu yaklaştırır da her şeyi olduğu gibi vermesi realist, karamsar tipler seçmesi bakımından ise natüralisttir.

Bazı önemli eserleri:

- Hikâye: *Ay Işığı*, *Tombalak*, *Mutluluk*, *Madam Tellier'in Evi*
- Roman: *Piyer İle Jan*, *Bel-ami*

E. Zola (Emil Zola)

- Natüralizmin kurucusudur.
- Eserlerinde kahramanlarını çevre koşullarına ve soya çekime göre inceleyerek deneysel roman kavramını yaratır.
- Bazı önemli eserleri: *Germinal*, *Meyhane*, *Toprak*, *Therese Raquin*, *Nana*

Flaubert (Flouer)

- İlk realist roman olan *Madame Bovary* romanının yazarıdır.
- *Duygusal Eğitim*, *Salombo* yazarın diğer önemli eserlerindendir.

Alphonse Daudet

- Kısmen natüralizm akımının içinde sayabiliriz. E. Zola'nın görüşlerine tam anlamıyla bağlı değildir.
- Doğal yaşamın güzelliklerini başarıyla yansıtan sanatçı yoksul insanların yaşamlarını da bir tablo gibi gözler önüne serer.

Bazı önemli eserleri:

Hikâye: *Değirmenimden Mektuplar*, *Partesi Hikâyeleri*
Roman: *Jack*, *Tarasconlu Tartarin*

(1799-1850)
Balzac

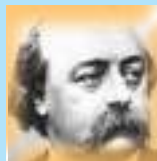
(1783-1842)
Stendhal

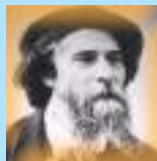
(1850-1893)
Maupassant

(1840-1902)
E. Zola

(1821-1880)
Flaubert

(1840-1897)
Alphonse Daudet

(1822-1896/1830-1876)
Goncourt Kardeşler

(1828-1893)
H. Taine

Goncourt Kardeşler (Gonkar Kardeşler)

Natüralizm akımının E. Zola'dan sonra en güçlü temsilcileridir.

Bazı önemli eserleri: *Manette*, *Salamon*, *Journal*

H. Taine (Hipolit Ten)

- Fransız edebiyatının en büyük eleştirmenlerindedir.
- "Determinizm" felsefesini uygulayarak natüralizmin kurucularından sayılmıştır.
- Bazı önemli eserleri: *Zekâ*, *Sanat Felsefesi*, *Sanatta Ülküye Dair...*

Fransız Edebiyatındaki Parnasizm Sanatçıları

Theophile Gautier
Leconte De Lisle
Jose Maria Heredia
Theodore De Banville

Realist eserlerde halkın yaşam tarzı da konu edilir.

Fransız Edebiyatında Romantizm

Alexandre Dumas Pere (Alexandır Düma Per)

- Romantizm akımının en popülist yazarıdır.
- Kendisiyle aynı adı taşıyan oğlu ile karıştırılmamak için isminin başına "Pere" baba getirilerek anılır.
- Bazı önemli eserleri: *Üç Silahşörler*, *Monte Kristo Konto*, *Demir Maske*, *Siyah Lale*
- Oğlu Alexandredumas Fils, *Kamelyalı Kadın* eserinin yazarıdır.

1. Sembolizm akımıyla ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Realizmin şiire yansımış biçimidir.
- B) Sanatçılar anlatımda simgelere başvurmuşlardır.
- C) Dış dünyada gördüklerini değil, sezdiklerini yazmışlardır.
- D) Sembolizm şiirde "musiki" çok önemsenmiştir.
- E) Sembolizm akımının teorisini Mallarme ortaya koymuştur.

2. Realizm akımı ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Gerçeği olduğu gibi anlatmayı ilke edinmiştir.
- B) Toplum için sanat anlayışıyla ortaya çıkmıştır.
- C) 19. yüzyılın ikinci yarısında romantizme tepki olarak doğmuştur.
- D) Sanatçılar eserlerinde kişiliklerini gizlemişlerdir.
- E) Balzac ve Stendhal Batı edebiyatındaki önemli temsilcilerdendir.

3. I. Edebiyat ürünleri akla, sağduyuya ve erdeme dayanır.
II. İşlenen konunun gerçek olup olmamasından çok "gerçeğe benzer" olması esastır.
III. Kahramanlar ruhsal özellikleriyle ele alınmıştır.
Yukarıda numaralandırılmış yargılarda özellikleri verilen akım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sembolizm
- B) Natüralizm
- C) Klasisizm
- D) Realizm
- E) Romantizm

4. Romantizm ile ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) Klasik edebiyatın kuralları ortadan kaldırılmış edebiyat ortamına bir özgürlük gelmiştir.
- B) Duyguya ve hayale büyük önem verilmiştir.
- C) Yunan ve Latin edebiyatları yerine çağdaş edebiyatlar örnek alınmıştır.
- D) Dehânın yürekte değil, akılda olduğunu savunmuşlardır.
- E) Toplum için sanat görüşü benimsenmiştir.

5. I. 20. yüzyılın başında empresyonizme tepki olarak doğmuştur.

- II. Önce resim ve heykel sanatlarında etkili olmuştur.
- III. Nesnelerin görünmeyen taraflarını da göstermeye çalışmışlardır.

Yukarıda numaralandırılmış yargılarda özellikleri verilen akım aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Realizm
- B) Fütürizm
- C) Kübizm
- D) Dadaizm
- E) Sürrealizm

6. I. Şair, şiirde gerçeği değil, gerçeğin insan üzerinde bıraktığı etkiyi anlatır.
II. Nesnelere, dış dünya ile duyular arasında kurulan bir simge olarak düşünür.
III. Bundan ötürü mecazlı anlatımlara ve hayallere çok sık yer verir.

Yukarıda numaralandırılmış yargılarda özellikleri verilen şair hangi akımın etkisindedir?

- A) Sembolizm
- B) Klasisizm
- C) Romantizm
- D) Sürrealizm
- E) Parnasizm